PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 2.50 din | TRST sobota 16. julija 1949 | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. postale | Štev. 168 (1258)

Italiji se zelo mudi z ratifikacijo atlantskega pakta

Komunist Pajetta in fašist Almirante - oba bi hotela Trst kot De Gasperi in njegovi anglo-ameriški imperialistični gospodarji

RIM, 15. — Včeraj zvečer je italijanski parlament pričel debato o zakonskem načrtu za pooblastilo vladi, da ratificira in prične izvajati atlantski pakt.

Debato je pričel komunistični poslanec Pajetta, ki je izjavil takoj v začetku, da zahteva na podlagi čl. 91 pravilnika, da se razprava o zakonskem načrtu za ratifikacijo atlantskega pakta odgodi. V dolgem govoru je nato poslanec Pajetta razložil, zakaj zahteva komunistična parlamentarna skupina odgoditev debate. Pajetta je dejal, da ni prvič, da mora opozicija očitati vladi prenagljenost. Tako se je vladi mudilo s podpisom mirovne pogodbe in mudilo se ji je tudi s pristopom k Marshallovemu planu, preden se je sploh vedelo, kaj je to, in preden je moglo ljudstvo oceniti rezultate, do katerih bi Marshallov plan dovedel. Danes se ti rezultati lepo vidijo z zasužnjevanjem Evrope ameriški hegemoniji. In sedaj hoče biti zopet italijanska vlada med prvimi podpisniki atlantskega pakta, ne da bi prej razpravljala, se pogajala in ne da bi se vprašala, kakšna usoda čaka pri tem Italijo.

Sedaj predlaga vlada, da bi z enako naglico ratificirali atlantski pakt, ko bi bilo vendar prej potrebno vprašati se, kakšna nova dejstva so nastopila v mednarodnem položaju in v italijanski zunanji politiki, odkar je vlada dala svoj podpis na pakt pa do danes. Vlada je v opravičilo za podpis pakta navajala enakost z drugimi podpisniki, ki bi jo s tem podpisom dosegla. Toda od vsega tega danes vlada nima ničesar pokazati, nasprotno pa so se glavna vprašanja italijanske zunanje politike še bolj zapletla.

Pajeta se na to vprašuje, kako je učinkoval pristop Italije k atlantskemu paktu za rešitev italijanskega kolonialnega vprašanja. «Leta 1946 ste vi zavrnili to vprašanje, samo da ne bi sprejeli ugodne rešitve, ki sta jo podpirali Sovjetska zveza in Francija.» Odkar je bil atlantski pakt podpisan, se je položaj še mnogo poslabšal; tako je bil kompromis Bevina in Sforze zavrnjen pri OZN in medtem ko je Italija še kar naprej verjela in v vsem računala s tem kompromisom, je Velika Britanija že priznala Senussija.

Nato je omenjal Pajetta drugo «temeljno vprašanje, ki bi moralo vladi svetovati, naj se ne odpove svojim diplomatskim možnostim», to je vprašanje Trsta. Ko se vprašuje, kakšne pozitivne posledice je v tej točki prinesel podpis pakta po Italiji, odgovarja Pajetta, da ni bilo nikake pozitivne posledice. In potem skoraj z žalostjo ugotavlja, da je bil 20. marec 1948 samo volivna propaganda, s katero je Bidault pomagal italijanski vladi. «Toda prav tisti velikodušni prijatelji, ki nam obljubljajo vrnitev Trsta, so tisti, ki ne le zanikajo vsako možnost vrnitve Trsta k Italiji, temveč celo ovirajo, da bi Trst pripadal Tržačanom. Anglo-američani so tisti, ki se protivijo statutu STO ter bi raje spremenili Trst v nov Sanghaj, v bazo svojega imperializma.»

Kot zadnji razlog, ki govori za odgoditev ratifikacije, navaja Pajetta ljudsko gibanje in peticijo s podpisi proti paktu.

Za Pajetto je govoril najprej Almirante (MSI), ki je tudi predlagal odgoditev ratifikacije, čeprav je poudaril, da so njegovi vzroki drugačni kot pa tisti, ki jih je navajal Pajetta. Nato sta govorila še dva demokristjana, nakar so sledile volitve, pri katerih je bil seveda z demokristjansko večino predlog za odgoditev razprave odbit.

Nato je govoril socialist Riccardo Lombardi, ki je zlasti poudaril mednarodne dogodke, ki so se dogodili v zadnjih mesecih, in ki bi morali parlamentarno večino pripraviti do tega, da bi spremenila svoje stališče do atlantskega pakta. Ti dogodki so: propad Marshallovega plana, gospodarski konflikt svetovnega pomena med Veliko Britanijo in ZDA in končno zmaga ljudske vojske na Kitajskem. Lombardi se je ustavil zlasti pri prvi točki, potem pa je dejal: «Ti dogodki so takšni, da so spremenili mednarodni položaj in bi morali spremeniti tudi stališče vlade proti atlantskemu paktu, ki se je izkazal za sredstvo ameriškega kapitalizma.»

Seja izvršilnega odbora Slov.-ital. ljudske fronte

TRST, 15. — Danes je imel izvršilni odbor Slovansko-italijanske ljudske fronte sejo, na kateri je razpravljal o politični liniji Ljudske fronte, ki jo bodo zavzeli v občinskih svetih občinski svetovalci, izvoljeni na listi L.F.

Razgovori VU z italijansko vlado

TRST, 15. julija. — AIS javlja: «Trenutno se mudi v Rimu skupina predstavnikov Zavezniške vojaške uprave anglo-ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja, ki vodi razpravljanja z italijansko vlado.

Glavni predmet njihovega dnevnega reda tvori proračun za anglo-ameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja za dobo od 1. julija 1949 do 31. decembra 1949. Načelu delegacije, ki vključuje predstavnike gospodarskega in posvetovalnega sveta zavezniške vojaške uprave, je gospod Ivan B. White, načelnik finančnega in gospodarskega oddelka Zavezniške vojaške uprave. Pričakuje se, da bodo razgovori končani prihodnji teden».

Snyder v Rimu

RIM, 15. (Tanjug) — Ameriški zakladni minister Snyder je pri svojem obisku maršaliziranih držav, prispel danes v Rim, kjer se je sestal z vodilnimi osebnostmi političnega in gospodarsko-finančnega življenja. Njegovi pogovori se bodo vrteli okrog vprašanja italijanske valute, carinskih tarif, investicij ameriškega kapitala in emigracije italijanskega delavstva. Potovanje Snyderja po Italiji je ozko povezano z denarno bitko med ZDA in Anglijo, Snyder upa, da bo v Rimu našel zaveznika za svoje monetarne manevre, ki skušajo osvoboditi ZDA in vse breme zvaliti na maršalizirane države. Demokratični tisk poudarja tudi dejstvo, da je že pred Snyderjevim prihodom v Rim, maršalizator Italije Zellerbach zahteval od italijanske vlade, da sprejme vse ameriške zahteve pod pretnjo ukinitve vseh ameriških pomoči. Kaže, da ima tudi Snyder nalogo izkoristiti položaj zadolžene Italije pri ostalih državah Marshallovega plana za svoj manever s funtom šterlingom.

15 mrtvih in 150 ranjenih

MAINZ (Nemčija), 15. — Pri Prumu je bilo zaradi strašne eksplozije 15 mrtvih in 150 ranjenih. Vzrok eksplozije je bil požar, ki je nastal zaradi vročine v skladišču municije iz zadnje vojne. V krogu 1 km okrog skladišča je vse popolnoma uničeno kakor tudi 1/4 mesta Prum.

Dan tankistov FLRJ

Proslava petletnice ustanovitve tankovske brigade NOVJ

BEOGRAD, 15. (Tanjug) — Jutri bodo v Jugoslaviji proslavljali dan tankistov v spomin na peto obletnico ustanovitve tankovske brigade Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije 16. julija 1944. Ob tej priliki je gen. Vicko Antić poudaril vlogo tankov v osvobodilni vojni, ki so jih uporabljali že pred 16. julijem 1944 čeprav v mnogo bolj skrčeni obliki. Oddelki tankov so se udeležili borbe prvikrat proti okupatorju jeseni leta 1941. V januarju 1942. pa je bil na Hrvatskem ustanovljen prvi tankovski oddelek. Po osvoboditvi Splita je bil formiran tankovski bataljon. Vrhovni štab je ustanovil še en tankovski bataljon od 35 tankov, ki je bil vključen v IV. korpus. Po kapitulaciji Italije je vrhovni štab NOVJ ustanovil enoto 40 tankov s prav toliko oklopnih avtomobilov, ki so se borili na Slovenskem Primorju proti nemškim tankom. Močne tankovske enote so se udeležile leta 1945 operacij za osvoboditev Dalmacije, Hrvatskega Primorja in Trsta.

Gen. Antić je obsodil poskuse držav nove ljudske demokracije in SZ, ki imajo namen zanikati revolucionarno vlogo Jugoslovanske armade ter dejal: «Ta besna kampanja proti KPJ in njenemu vodstvu, proti Jugoslaviji, ni mogla niti za trenutek omajati trdnost njenih članov v JA čeprav so tisti, ki so hoteli pri tem nekaj profitirati, poskušali vse».

Zločinec Abetz noče biti nič kriv

PARIZ, 15. — Danes se je nadaljevala sodna razprava proti Ottu Abetzu, nacifašističnemu ambasadorju pri vichyjski vladi in vojnemu zločincu. Abetz je izjavil, da je bil prepričan, da nosijo židje največjo odgovornost za izbruh vojne, Za vsa grozodejstva in preganjanja, ki jih je zagrešil proti židom, zvrača krivdo na nekega doktorja Zeistchela, agenta za vezo med nacistično ambasado in varnostno službo, za katerega pravi, da je bil norec. Abetz je izjavil tudi, da je bil nasprotnik sistema ubijanja talcev, ker je ta sistem večal odporniško gibanje. Obtoženi je izjavil, da je bil ta sistem «vaba Londona in Moskve». Abetz branilec pa je poudaril, da je bilo leta 1943, ko Abetz ni bil v Parizu, deportirano v Nemčijo 610 tisoč francoskih delavcev, leta 1944 pa samo 28 tisoč in s tem «dokazoval», da je bil Abetz nasproten deportiranju delavstva.

Razprava se bo jutri nadaljevala z izpraševanjem prič.

ENOSTRANSKI UKREP OKUPACIJSKE VU

VU zaprla mejo med FLRJ in cono A

TRST, 15. — Angloameriške okupacijske oblasti so danes zjutraj začele vračati vse potnike, ki so hoteli prekoračiti mejo med FLRJ in cono A Tržaškega ozemlja na običajnih prehodih. Policijski obmejni organi so izjavili, da je «potrebno posebno dovoljenje rdeč karte barve, ki se dobi na tržaški prefekturi». Potniki so se nato obrnili na tržaško prefekturo, pa tudi na urade VU v Ljudskem domu, kjer pa so jim odgovorili, da o novem ukrepu «ničesar ne vedo». Isto so na vprašanje našega uredništva odgovorili iz urada AIS.

Dejstvo je torej, da nihče iz cone A od danes dalje ne more v Jugoslavijo in da odgovorni organi glede tega nočejo dati nikakršnih pojasnil, temveč se na vprašanja izmikajo z jalovimi in naivnimi izgovori, da ničesar ne vedo.

Očitno gre torej za povsem enostranski in samovoljni ukrep, ki se protivi črki in duhu mirovne pogodbe in najosnovnejšim medsosedskim običajem. Zaradi tega v imenu tržaškega prebivalstva upravičeno energično protestiramo še posebno zaradi tega, ker istočasno za prehod iz cone A v Italijo, ni VU določila nikakršnih omejitev,

Zahtevamo torej, da okupacijska VU svoj najnovejši enostranski in samovoljni ukrep prekliče in ga — kot je to uobičajeno — v posebnem uradnem obvestilu objasni, ali pa da o ukrepu vsaj prej obvesti prebivalstvo cone A, kateremu s tem nanaša škodo in izgubo časa.

Kaj pravita Vidali in Radich k razglasu II. kongresa SSZ

Delovno ljudstvo Tržaškega ozemlja je sledilo milanskemu kongresu svetovne sindikalne zveze prav gotovo z enakim zanimanjem in interesom kot delovni ljudje širom po zemeljski obli. Z zadoščenjem je vsak napreden in demokratičen človek ugotovil, da je SSZ zmagovito odbila poizkus razbijačev mednarodne delavske enotnosti, ki so hoteli to zvezo za račun kapitalističnih in imperialističnih klik uničiti. SSZ ne le, da je ta napad odbila, temveč je razveseljivo dejstvo, da je število pripadnikov Svetovne sindikalne zveze delovnega ljudstva v stalnem porastu.

Od kod SSZ taka moč? Delovna ljudstva vseh kontinentov vidijo v SSZ resničnega in edinega predstavnika vseh onih naprednih sil v svetu, ki se borijo za mir, za resnično demokratične pravice in ekonomske koristi delavcev. Delovne množice vidijo, da ni program SSZ le mrtva črka, le fraza za slavnostne govore in zavajanje mas, temveč da se zveza resnično v svojem delu ravna po načelih, ki so jih začrtali ob ustanovitvi. Prav zaradi tega zadobiva razglas II. svetovnega sindikalnega kongresa naslovljen na delavce in delavke vseh držav tem večji pomen:

Iz tega pomembnega razglasa podčrtamo konstatacijo: «Ker SSZ ne pozna nikakršne plemenske, verske ali politične diskriminacije, ker zbira v svojih vrstah delovne ljudi vseh dežel in celin, je in bo ostala edina resnična mednarodna sindikalna organizacija.

Kaj pravita Vidali in Radich k tej ugotovitvi? In kaj pravita k temu, da je prav v skladu s to ugotovitvijo sodelovala na svetovnem sindikalnem kongresu tudi jugoslovanska delegacija? Torej nikake diskriminacije zaradi nekih razlik v političnem gledanju na določena vprašanja; nobenih razbijanj, izključevanj in «razpuščanj», ki so jih v tržaške ES uvedli tipi Destradi, Radich, Slavec. Nasprotno: generalni tajnik SSZ Louis Saillant je izrekel «Zvezi sindikatov Jugoslavije» priznanje, ker «je izvršila vse naloge, ki jih nalagajo sklepi in priporočila SSZ. Jugoslovanski sindikati so z največjim zanimanjem sledili vsem pojavom v mednarodnem življenju ter zelo uspešno v praksi izvajali mednarodno solidarnost». Da je to priznanje jugoslovanskim sindikatom povsem zasluženo, so dejansko občutili in občutijo grški borci, njihove družine, njihovi otroci, ki so se rešili v gostoljubnih jugoslovanski dečjih domovih pred monarhofašističnim uničujočim terorjem. Prav tako vedo francoski rudarji, ki so stavkali, in albansko ljudstvo, ki je trpelo ob poplavah, da ni pri jugoslovanskih sindikalistih pojm mednarodne solidarnosti votla beseda, temveč dejstvo, dokazano z 80 oziroma 50 milijoni dinarjev pomoči.

Če se Radich trudi pozabiti «il vergognoso passato» in s tem tudi dejansko pomoč, ki so jo jugoslovanski sindikati nudili tržaškemu delavstvu ob nekdanjih stavkah; če se najde zločinski falzifikator, kot je predsednik romunskih sindikalistov, ki hoče prikazati jugoslovanske sindikate, kot one, ki «trockistično» razbijajo SSZ, zato da bi tudi romunsko delovno ljudstvo pozabilo na dejansko pomoč, ki jo je prejelo od jugoslovanskih tovarišev, je to sicer zelo žalosten pojav, ki pa vrednosti resnične mednarodne solidarnosti, ki jo jugoslovansko ljudstvo neprestano izpričuje z zgovornimi dejanji nikakor ne zmanjšuje. Zato je v družini sindikatov vsega sveta obdržala tudi Jugoslavija svoje mesto.

Da, kaj pravijo k temu Vidali in Radich, Destradi in Slavec? In kaj bodo ti gospodje odgovorili na poziv in razglas svetovnega sindikalnega kongresa «Združujte se ne glede na raso, vero ali prepričanja, ker le tako bo naš program zmagal» *in še dalje* «... enotnost je zasnovana na prostovoljnosti in na budnem sodelovanju med sindikati, ki so izvenpartijske organizacije delavskega razreda. Skupnost življenjskih interesov in socialnih ciljev je nad vsemi političnimi, ideološkimi in verskimi razlikami».

Kako bodo razbijači naše sindikalne borbene, na programu SSZ sloneče linije tolmačili gornji poziv in kako bodo vskladili s tem svoja dejanja, ki so že eno celo leto v diametralnem nasprotju z razglasom SSZ Odstranitev najboljših sindikalnih aktivistov, «razpust» Zveze prosvetnih delavcev *in druge Vidali — Radichevske samovoljnosti so z razglasom SSZ javno z najvišjega mednarodnega foruma obsojene.*

Tržaško delavstvo naj iz tega potegne primerne zaključke, naj se odloči v resnično mednarodno sindikalno solidarnost izvršujoč dosledno poziv svetovnega sindikalnega kongresa, ki nas poziva: «KREPITE SVOJO SINDIKALNO ENOTNOST!»

Prišla je vročina

MILAN, 15. — Silna vročina je zajela glavno mesto Lombardije. Srednja temperatura se stalno drži više od 30 stopinj v senci, včeraj pa je toplomer na soncu kazal 45 stopinj. Število odhajočih iz mesta se je močno povečalo. Tako odide dnevno z milanske centralne postaje 80 do 100 tisoč ljudi, medtem ko se v normalnem času to število vrti okrog 30 do 40 tisoč.

Na mrtvi točki maršalizacije

Članek tednika „Novoje vremja" o vzrokih gospodarske krize v maršaliziranih državah zapadne Evrope

LONDON, 15. — Tudi danes se je nadaljevala konferenca finančnih ministrov brtianskega imperija, na kateri rešujejo težko krizo, v katero je od vseh maršaliziranih držav zašla prva Velika Britanija. Časopis «Economist» objavlja danes članek pod naslovom «Kriza se nadaljuje», v katerem poudarja, da postaja gospodarska kriza v državi vedno hujša in da vsi pogovori s Snyderjem niso dovedli do rešitve ter da je edina rešitev v znižanju cen produkcije, to se pravi v poslabšanju življenjske ravni delavstva.

Sovjetski tednik «Novoje vremja» analizira krizo maršaliziranih držav pod naslovom «*Na mrtvi točki maršalizacije*» in poudarja, da «kriza leži v tem, da:

1.) oderuhi z one strani Atlantskega oceana zahtevajo razvrednotenje deviz zapadne Evrope, v prvi vrsti funta;

2.) da vodilni britanski krogi to zahtevo odklanjajo.

Cripps je izjavil, da funta ne bo razvrednotil in išče izhoda predvsem v znižanju življenjske ravni angleških delavcev. To imenuje Cripps «znižanje proizvodnih stroškov», to pa pomeni intenzifikacijo dela z blokiranjem plač in z zvišanjem cen tekočih potrošnih predmetov. Hkrati pa zahteva Cripps ukinitev nabav iz dolarske cone za tri mesece in znižanje izdatkov v dolarjih. V ZDA smatrajo Crippsove izjave za težak udarec za ameriške izvoznike petroleja, žita, bombaža in tobaka, t. j. blaga, ki se vedno bolj kopiči. Anglija računa, da bo nabavke v coni dolarja nadomestila s sklepanjem dvostranskih sporazumov z drugimi državami. S takšnimi pretnjami upa Cripps, da bo prisilil ameriške oderuhe, da bodo popustili vajeti svoje borze in odprli dolarske kredite. Ameriški izvozniki pa silijo svojo vlado, naj zniža kredite v okviru Marshallovega plana Angliji. Kot protiutež angleškemu programu predlagajo ameriški monopolisti večstranske sporazume in se zatekajo pod krinko borcev znamenite svobodne konkurence.

Ta nasprotja so bila že od vsega začetka Ahilova peta Marshallovega plana. Na ta način zadaja Marshallov plan udarec za udarcem državam zapadne Evrope. Marshallov plan bi bil moral obnoviti evropsko gospodarstvo. Marshallov plan so smatrali tudi kot zdravilno sredstvo proti pomanjkanju dolarjev v državah zapadne Evrope. Namesto tega pa je ta plan postal vzrok kronične bolezni.»

Ves londonski tisk se bavi z vprašanjem pomanjkanja dolarjev. Konservativni tisk vidi rešitev v uvozu ameriških kapitalov in pravi, da je Cripps «gospodarski analfabet».

Danes je Cripps zahteval od ostalih finančnih ministrov, da sledijo vzgledu Anglije in tudi oni znižajo vsaj za 25% nabave v coni dolarja. Nekateri opazovalci pa pravijo, da bo težko mogoče, da bodo dominioni sledili Crippsu po tej poti.

Vatikan se zaletava v poštene češkoslovaške duhovnike ter podpira španski fašizem

PRAGA, 15. — Minister pravosodja Čepička je danes v nekem govoru izjavil glede na odlok vatikanskega «Svetega oficija» o izključitvi iz cerkve tistih, ki se izrekajo za komunizem, naslednje: Kdor koli si bo dovolil na našem teritoriju izvajati odlok kongregacije «Svetega oficija», bo izvršil izdajstvo glede na življenjska načela naše države in našega ljudstva. Kdor koli si bo dovolil izvajati na našem ozemlju ukaz našega zakletega sovražnika bo moral računati, da bo s tem izgubil tudi pravico, da se še smatra Čeh ali Slovak.»

Potem je Čepička prečital tudi pismo škofa Biche iz Hradec Karlovega, ki ga je ta naslovil duhovnikom svoje škofije junija 1942 po atentatu na «protektorja» Heydricha; v tem pismu pravi Picha tudi, da je treba zaupati predsedniku Hachi, «ki nas vabi, da pošteno in odkrito delamo za Reich, v katerem smo združeni, in da delamo z vsemi svojimi močmi za zmago Reicha in s tem za blaginjo nas vseh.»

Minister za informacije Kopecky pa je imel večkrat govor v društvu prijateljev demokratične Španije; dejal je med drugim: «V času, ko Vatikan s pomočjo visokih cerkvenih dostojanstvenikov skuša prepričevati, da češkoslovaška ljudska demokracija omejuje svobodo cerkve, in v trenutku, ko škofje z Beranom na čelu skušajo prikazovati papeža v luči nedolžnosti in čiste krščanske plemenitosti, je dobro spomniti na vlogo, ki so jo cerkev, Vatikan in papež odigrali v fašistični Španiji.

Njujorški «Daily Worker» piše, da je papeški odlok o izobčenju politično dejanje prekrito z verskim dejanjem. List tudi poudarja, da Vatikan ni nikoli izobčil nobenega antisemitskega nacifašista ali vojnega zločinca, pač pa Vatikan javno podpira španski fašizem.

Tour de France

MARSEILLE, 15. — Stirinajsto etapo kolesarske dirke «Tour de France», ki je bila dolga 199 km, je prvi prevozil Luksemburžan Goldschmidt v 6 urah, 17 minutah 8 sekundah. Splošna lestvica je ostala bistveno neizpremenjena.

Drobny in Černik dezerterja

GSTAAD, 15. — Češkoslovaška igralca tenisa Jaroslav Drobny in Vladimir Černik sta bila pozvana, naj se vrneta v domovino, ker baje na mednarodnem teniškem turnirju v Gstaadu tekmujejo tudi nemški in španski tekmovalci. Češkoslovaška igralca pa sta sklenila, da se ne vrneta v domovino ter sta za sedaj sklenila, da nadaljujeta pričeti turnir. Predsednik mednarodne teniške zveze je že izjavil, da bosta Drobny in Černik «v ZDA dobrodošla in bosta gotovo pripuščena na vsa teniška tekmovanja, toda če se nameravata nastaniti v Ameriki, jim v tem zveza ne bo mogla pomagati, ker se ne bavi s politiko. O tem mora odločiti ameriško zunanje ministrstvo».

Češkoslovaški «Sokol» ugotavlja, da sta Drobny in Černik odklonila pokorščino ukazu, da se vrneta v domovino ter tako dezertirala ter zapustila češkoslovaški diletantski šport. Sklenila sta postaviti se v družbo kapitalističnih športnih impresarijev kot profesionalna igralca z dobičkarskim namenom.

Skozi sito in rešeto

„Il Lavoratore" non dixit e non smentisce

«Il Lavoratore» je besen, ker nam mora odgovarjati, a pri tem ne sme nič povedati. Direktive so stroge, in treba se jih je držati. Komisar iz Bologne ni človek, s katerim bi se moglo zbijati šale. Zato je treba pisati in odgovarjati, a nič odgovoriti «komičnemu krajevnemu lističu» (to smo namreč mi), kljub temu da se jim «želodec obrača», kakor zatrjujejo. In ne samo, da je treba odgovarjati in nič odgovoriti; treba je celo uporabiti mastni tisk. A tudi mastni tisk ne more nič spremeniti na dejstvu, če odgovora ni.

Taktika odgovarjanja brez odgovora na točno postavljene trditve in na jasno izražena vprašanja ni nova. V vseh vprašanjih in trditvah, ki jih postavljamo že leto dni, se naši kominformisti poslužujejo iste taktike. Besed (če moremo žalitve, klevetanje, obrekovanje itd. smatrati za besede) jim ne manjka, a okoli vprašanj krožijo kakor mačka okoli vrele kaše, na vprašanja pa nikoli ne odgovorijo.

Mi jih razumemo popolnoma. Njihov položaj ni lahek. Manevrirati morajo spretno, ker bi jim sicer njihovo odkrito in pošteno stališče glede osnovnih vprašanj Tržaškega ozemlja moglo zapraviti še tisti vpliv, ki ga še imajo na tržaško delovno ljudstvo.

Vidali dela na tem, da svojo partijo preorientira na italijansko KP, da jo likvidira kot samostojno partijo Tržaškega ozemlja in da jo spremeni v tržaško federacijo KPI. To pa zato, ker imajo tudi naši kominformisti isto stališče do Tržaškega ozemlja kot italijanska KP, ki trdi, da je to italijanska zemlja. To stališče KPI je danes še bolj nacionalistično, kot je bilo njeno stališče takrat, ko je, kljub temu, tovariš Tito pristal na znani sporazum s Togliattijem glede Trsta.

Sta li to Vidali in njegova partija kdaj odločno in jasno demantirala? Nikoli!

Danes se Vidali zavzema za guvernerja, a ne zato, ker mu je do spoštovanja mirovne pogodbe z Italijo (v tem primeru bi te dve stvari povezal med seboj), ampak le zato, ker hoče na ta način izločiti iz cone B jugoslovansko armado, in tako ustvariti pogoj za «boljšo rešitev», kakor pravi. Kakšna je ta «boljša» rešitev? Morda priključitev celotnega Tržaškega ozemlja k Jugoslaviji? Smešno! Zato vodi kampanjo proti coni B in Jugoslaviji, in si izmišlja neki «baratto infame»; dejansko pa je on, ki pripravlja izdajstvo nad interesi tržaškega delovnega ljudstva.

Ali sta Vidali in njegova partija kdaj zavzela točno in jasno stališče glede tega vprašanja, da bi tržaško delovno ljudstvo vedelo, kaj misli o tem?

Nikoli!

Tako pripravlja Vidali zamenjavo lista «Il Lavoratore» z milansko «Unità» in preimenovanje svoje partije Tržaškega ozemlja v federacijo KPI.

Ali sta to Vidali in njegova partija kdaj jasno in odločno demantirala?

Nikoli!

Zakaj Vidali in njegova partija ne ubereta te preproste in nedvoumne poti, ki bi na mesto taktiziranja, manevriranja, dvoumnosti, slepomišenja in zavijanja postavila proletarsko načelnost in jasnost, ki pritiče avantgardi delavskega razreda?

A tudi na to vprašanje bo «Il Lavoratore» odgovoril z običajnim kominformističnim besedičenjem; jasnega odgovora pa ne bo dal, ker ga je strah pred posledicami, ki bi v tem primeru nastale v vrstah tržaškega demokratičnega gibanja.

Glede teh vprašanj bi radi brali nekaj jasnega in odločnega; prav nič pa nas ne briga, kaj so oni «disposti a tollerare» in kaj ne.

Ta-ko

RAZDOBJE MNOŽIČNIH STAVK V ANGLIJI IN ZDA

Polom notranje politike imperialističnih držav

Stavka londonskih pristaniščnikov se širi - Stavka mehanikov v ZDA - Tudi v Avstraliji razglašeno izredno stanje

LONDON, 15. — Število stavkajočih težakov znaša 14410. Vojaki še vedno raztovarjajo ladje in konca stavke še vedno ni videti. Po drugi strani pa je v Belfastu (severna Irska) začelo stavkati 1000 pristaniških delavcev v znak protesta proti pridržanju enega dela plač v svrho davka.

Sovjetska novinarska agencija poroča, da v časopisu «Trud» poudarja danes Zorin globok političen pomen stavk v Angliji, ki dokazujejo polom notranje politike britanske vlade. Med drugim piše Zorin:

Desettisoči železničarjev severne Anglije je prekinilo delo ob nedeljah, ker je novi urnik poslabšal pogoje dela. To gibanje se je razširilo tudi na zapadne in južne predele države in značilno je, da je zajel tudi nacionalizirana podjetja, ker je laburistična politika takšna, da se je položaj delavstva poslabšal do neznosnosti. Že mesec dni stavkajo desettisoči pristaniških delavcev na zapadni obali Anglije v znak solidarnosti s kanadskimi stavkajočimi pomorščaki. 9500 pristaniških delavcev stavka v Liverpoolu v znak protesta zaradi odpusta 45 tovarišev, ki niso hoteli raztovoriti neke kanadske ladje. Stavka londonskih pristaniških delavcev, ki se je udeležuje 14 tisoč delavcev, zavzema zelo težke oblike.

Sindikalni voditelji desnice so hoteli prestrašiti stavkajoče delavce in so raznašali lažne vesti o obstoju nekakšne zarote komunistov med pristaniškimi delavci. To kampanjo je izmislil Deakin, glavni tajnik sindikata prometnih delavcev. Velike važnosti je tudi stavka 52 tisoč rudarjev iz Lancashire, ki je trajala dva tedna. Rudarji so šli ponovno na delo potem ko so jim zajamčili, da bodo njihove zahteve uresničene.

Iz New Yorka poročajo, da je danes nenadoma izbruhnila stavka nameščencev 350 organizacij, ki pripadajo delavski zvezi za vzdrževanje strojev. Zaradi stavke je obstalo več kot 800 avtobusov, ki prevažajo 925 tisoč potnikov dnevno. Kaže, da se bo stavka razširila tudi na drugo podobno veliko transportno podjetje, ki prevaža 200 tisoč potnikov dnevno. Vzrok stavke je odpust 4 mehanikov.

Vedno verjetnejši postaja tudi izbruh stavke danes opolnoči v ameriški kovinarski industriji, za katero je predsednik Truman predlagal odlog za 60 dni, da bi medtem «preučil» potom posebne komisije spor med kovinarji in njihovimi delodajalci. Javljajo, da je največje jeklarsko podjetje U. S. Steel Trumanov predlog odklonilo.

Iz Melbourna (Avstralija) poročajo, da je vlada zaradi stavke rudarjev v premogokopih proglasila izredno stanje v Melbournu in v okolici, ki bo trajala 15 dni.

PRAGA, 15. — Češkoslovaška tiskovna agencija javlja, da sta ČSR in Poljska danes podpisali pogodbo, s katero se ustanavlja češkoslovaška prosta luka v poljskem pristanišču Ščečinu.

Zasedanje nemškega „Ljudskega sveta"

BERLIN, 15. — Predsedstvo Ljudskega sveta, ki se je sestalo v sovjetskem delu Berlina, je sklenilo sklicati Ljudski svet na dan 22. julija na plenarno zasedanje. Predsedstvo Sveta ugotavlja, da «pariška konferenca štirih ni zadovoljila zahtev nemškega naroda: šlo je za to, da se takoj vzpostavi nemška enotnost, da se sklene mirovna pogodba in da zasedbene čete odidejo».

Predsedstvo priporoča vsem gospodarskim ustanovam, naj sprejmejo ponudbo gospodarske komisije sovjetske cone, ki predlaga, da se čim prej in v čim večji meri obnovijo mednarodni gospodarski odnosi in poenoti valuta ter notranja nemška trgovina.

Medtem pa iz Duesseldorfa (Britanska cona) javljajo, da je britanska vojna uprava potrdila vest, da bodo demontirali največje jeklarne Evrope «Avgust Thyssen» v Duizburgu - Haburnu. Ista usoda čaka tudi jeklarne «Heinrichs Huette» v Hattingenu.

BRUXELLES, 15. — Belgijski socialisti niso sprejeli Van Cauwelaertovih predlogov za sodelovanje v vladi.

Resnica o socialistični Jugoslaviji

Knjiga W. Leonhardta, profesorja partijske šole „Karl Marx" v Berlinu

WOLFANG LEONHARDT, član socialistične stranke in profesor na visoki partijski šoli «KARL MARX» v Berlinu je napisal knjigo pod naslovom «RESNICA O SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI». V uvodu knjige poudarja Leonhardt, da je knjiga namenjena vsem članom nemške ENOTNE SOCIALISTIČNE STRANKE in članom drugih marksističnih partij, ki so bili ali pa so še slabo informirani o jugoslovanskem položaju, kajti javno mnenje se je seznanilo lahko le s tistim, kar piše Kominform, medtem ko je stališče Komunistične partije Jugoslavije ostalo prikrito.

Leonhardt dokazuje na podlagi dokumentiranega gradiva netočnost trditev resolucije Informacijskega urada, češ da je jugoslovanska petletka obsojena na neuspeh in da so se življenjski pogoji delavstva poslabšali ter da se je nova Jugoslavija izločila iz držav demokratične fronte. Pisatelj poudarja, da te obtožbe skrivajo dejansko prave vzroke, ki so dovedli do objave resolucije Kominforma. Pravi vzroki in bistvo spora med KPJ in Kominformom ne ležijo v navadnem nesoglasju med Stalinom in Titom, kot zatrjuje reakcionarni zapadni tisk, niti v nacionalizmu in v protisovjetskem stališču, kot pišejo listi SZ in ljudskih demokracij. Pisec poudarja, da so vzroki spora v mednarodnem položaju, ki je nastal po drugi svetovni vojni. Medtem ko je pred drugo svetovno vojno obstajala samo ena socialistična država, so nastale med osvobodilno protifašistično vojno nove države, v katerih je prišel na oblast delavski razred pod vodstvom komunističnih partij, ki se razvijajo v socialistične države. V bližnji bodočnosti ne bo obstajala samo ena socialistična država (SZ), temveč še mnogo drugih. Tak položaj je postavil pred mednarodno delavsko gibanje in pred marksistično-leninistično teorijo vrsto novih problemov, ki so bili doslej komaj dotaknjeni.

Glede na to, da je Jugoslavija prva država», poudarja Leonhardt, «ki gre po drugi svetovni vojni po poti graditve socializma in ki se danes nahaja najbliže uresničenju socializma, sledi, da so razprave o teh problemih, in zaradi tega tudi spori, nastali prav glede izgradnje socializma v Jugoslaviji.»

Nato Leonhardt analizira vzroke, ki so izzvali konflikt med KPJ in IU ter poudarja, da v tem sporu ne gre za «jugoslovanski» problem, temveč za vprašanje enakopravnosti med socialističnimi državami, t. j. državami ljudske demokracije, za vprašanje, kako morajo biti urejeni odnosi med temi državami danes in v bodočnosti.

«V tem sporu», dodaja Leonhardt, «gre za osnovna vprašanja marksizma-leninizma, katerih rešitev bo imela odločilno važnost za nadaljnji razvoj mednarodnega delavskega gibanja in socializma.»

Leonhardt poudarja nato, da so trditve resolucije IU o «nacionalizmu», o «protisovjetskem stališču», o «kulaški politiki KPJ», o namišljenem «vojaškem birokratičnem režimu, ki vlada v KPJ» in o namišljenem «prehodu nove Jugoslavije v imperialistični tabor», popolnoma nasprotne resnici in nimajo s stvarnostjo nobenega opravka. «Zaradi tega ni mogla KPJ», poudarja Leonhardt, «odobriti resolucije, ki je lažna in polna klevet, kajti če bi jo KPJ sprejela, bi to pomenilo kršitev osnovnih načel marksizma-leninizma in potrditev metode, ki bi bila škodljiva za nadaljnji razvoj mednarodnega delavskega gibanja.

Prav zaradi tega je zasluga KPJ neprecenljiva, ker je ta vprašanja postavila in doprinesla važen prispevek za rešitev teh problemov.»

Ob zaključku poudarja Leonhardt, da je kampanja laži in klevetanja Kominforma proti KPJ ne samo na škodo komunistov in jugoslovanskih delavcev, temveč je povzročila škodo vsemu mednarodnemu delavskemu gibanju. «Ta kampanja», zaključuje Leonhardt, «koristi lahko samo sovražnikom marksizma - leninizma in sovražnikom mednarodnega delavskega gibanja. Ona objektivno pomaga reakcionarjem in imperialističnim silam, kar postaja vsak dan bolj jasno in vidno.»

Stipetić rekorder tudi na 200 metrov

MONACO, 15. — Jugoslovanski plavalec Marijan Stipetič, o katerem smo poročali da je včeraj zmagal na 100 metrov prosto v 59 sekundah ter s tem postavil nov jugoslovanski rekord, je tudi v štafeti 4 krat 200 postavil odličen čas, ki je boljši od jugoslovanskega rekorda. Svoj odsek je preplaval v 2:10.9. Teh tekem se se udeležili italijanski, francoski in jugoslovanski plavalci. Na 100 m hrbtno je zmagal Jugoslovan Bakušan v 1:15.2, na 100 m prsno pa tudi Jugoslovan Bonačić v 1:12.8.

LJUBLJANA, 15. — Jugoslovanski kolesar Franc Rozman iz Maribora se bo udeležil kolesarske dirke Pariz-Luxemburg.

ZAGREB, 15. — Včeraj je bil v Zagrebu dvoboj med švedskim moštvom boksarjev «Oernen» in zagrebškim «Železničarjem». Dvoboj se je končal neodločeno s sedmimi zmagami na vsaki strani.

Delo v naših organizacijah

Sestanek OF v Štramaru

13. t. m. je bil sestanek OF v Štramaru, katerega namen je bil izmenjati misli o politični situaciji in oživeti organizacijo samo.

Tov. Slavko je v glavnih točkah orisal politični položaj v zvezi s Kominformom, Jugoslavijo in STO-jem, kako nas obtožujejo, da smo proti SZ, kar ni in ne bo nikdar resnica. Orisal je potek volitev in vzroke vseh pomanjkljivosti. Dotaknil se je dogodka zamenjave jugolire za dinarje v coni B in vzroke, ki so dovedli do tega. Poudaril je, da je ta dogodek za gospodarski razvoj v coni B korak naprej. Omenil je, kako so se sovražniki ljudske oblasti zaganjali, češ da se je uveljavil «Il baratto infame». V tem smislu se je najbolj odlikoval list «Il Lavoratore», ki hoče na eni strani vreči vso odgovornost glede priključitve Trsta k Italiji na tov. Tita, češ da je on kriv, in se s tem opravičiti pri pripravljanju in podpiranju priprav za priključitev Trsta k Italiji, kar dela po objavi resolucije IU do danes. Na drugi strani pa indirektno poziva s tem italijanske šoviniste in njihovo vlado, naj zavzamejo bolj odločne ukrepe glede Trsta.

Nato je prešel na organizacijo OF in njeno vlogo, ki jo igra v tej situaciji. Poudaril je, da je OF edina organizacija, ki je znala v najtežjih časih združiti množice in si priboriti zmago nad sovražnikom. To bo znala tudi danes, pod vodstvom KP, ki ji je dala pobudo za njeno ustanovitev.

Tovariši so posegli v diskusijo, ki je politični referat še bolj obogatela, in odobravali dejansko politično situacijo, iz katere izhaja nujnost ustanovitve krajevnega odbora OF, ki bo imel nalogo seznaniti širše ljudske množice o vsakdanjem razvoju poltiične situacije ter jih mobilizirati v obrambo gospodarskih, kulturnih, nacionalnih in socialnih skupnih interesov na tem ozemlju.

Starši, pozor!

Radio Trst - jugoslovenska cona (240 m) bo s sodelovanjem počitniških kolonij tržaških otrok v Sloveniji sledeči teden oddajal sporočila in pozdrave staršem.

Dan in uro teh oddaj bomo objavili naknadno.

Športniki, izločite iz vaših vrst provokatorje in razbijače!

V Trstu so ljudje, ki misijo, da imajo samo oni pravico športnega udejstvovanja. Do sedaj smo poznali to vrst ljudi v vodstvu fašističnega tržaškega CONI-ja. Ko so pred vojno vodili športno organizacijo po direktivah duceja, je bilo Slovencu, če ni bil vpisan v fašistično stranko, prepovedano in nemogoče gojiti šport. Ali ne čudimo se tem ljudem, ker so bili vzgojeni po himni Giovinezze in so taki ostali tudi sedaj. To so ostanki profesionalnega športa, ljudje, kateri hočejo s športom mastno zaslužiti, ljudje, ki kupujejo športnike kot krave, barantajo za njih itd.

V zadnjem času pa so dobili ti branilci «italianissimo sport» hudo konkurenco v Vidalijevih podrepnikih, ki bi hoteli in hočejo uničiti edino demokratično športno organizacijo na STO-ju, ji odvzeti njeno bistvo in jo podrediti višjim ciljem «sport popolare italianissimo». V svoji vnemi so prišli že zelo daleč. Že pred časom so predlagali, naj si rokoborci, ki so bili do sedaj včlanjeni v ZDTV, ustanovijo svoj klub in naj pristopijo k tukajšnjemu CONI-ju pod imenom Enotnih sindikatov. Dalje pritiskajo na atlete odborniki, ki so menjali linijo dosedanje borbe za ljudski šport, naj se udeležujejo tekem s fašistično organizacijo «Ente nazionale di lavoratori». Na zadnji seji sekretariata so se spustili še malo dalje. Vsem je znano, kdor čita časopise, da imamo v coni B preko 40 različnih fizkulturnih društev, ki so redno vpisana v koprski podzvezi ZDTV. Še več, vršila so se prvomajska tekmovanja, razni turnirji, prvenstva STO-ja, o katerih so poročali časopisi, med drugimi tudi «Il Lavoratore». A danes si upajo Vidalijevi funkcionarji v ZDTV a la Valdisteno trditi, da imajo v celi Istri pravico poslati delegate na občni zbor ZDTV le 3 istrska športna društva. To so volivne mahinacije, ki so se jih Vidali in njegovi pristaši naučili pri raznih volitvah v buržoaznem sistemu in katere sedaj posnemajo, da bi bil sigurni večine in zmage. Hoteli bi s to zmago dokazati, da so tudi na športnem polju edini gospodarji na Tržaškem ozemlju, bolje rečeno v coni A (ker se društev iz cone B in delegatov bojijo) ter tako varno pripeljati tudi to organizacijo v službo «Trieste italianissima» in končno doseči priključitev k «materi Italiji».

Športniki, štiri leta smo se skupno borili proti šovinistično nastrojenemu CONI-ju. Štiri leta smo se borili in krepili našo organizacijo, štiri leta branili ljudski množični šport pred degeneriranimi metodami profesionalnega športa. Danes je čas, da pokažemo vsem tem provokatorjem in razbijačem ljudsko-športne organizacije, da nočemo več leta 1935, ko si delavec in kmet, Slovenec in Italijan, ni mogel svobodno udejstvovati v tisti športni panogi, ki mu je bila všeč. Športniki cone A in cone B morajo stati tesno povezani v borbi proti špekulantom Valdistenovega kova, ki bi hoteli ZDTV v coni A vpreči v CONI in s tem faktično razdeliti Tržaško ozemlje na športnem polju na dva dela. Športniki, volite delegate, ki bodo podpirali skupnost Italijanov in Slovencev, delavcev in kmetov cone A in cone B! Športniki! Demokratska organizacija ZDTV ni samo za vidalijevce, ampak je odprta vsem pravim športnikom. Zato izločite iz svojih vrst provokatorje in razbijače.

Vendar novi traktorji

Včeraj dopoldne so preizkusili na občinskem posestvu v Zavljah nove traktorje, ki jih je po dolgem času vendar nabavil kmetijski inšpektorat pri VU za kmetijstvo naše cone.

Pisanje našega lista je vendar rodilo prve uspehe v tem pogledu. Pričakujemo pa, da ne bo ostalo pri teh prvih nabavah strojev, ampak da bodo začeli reševati vse probleme našega kmetijstva, o katerih smo podrobno že večkrat pisali in še bomo.

Novi stroji, ki so jih včeraj preizkusili so, traktor «Caterpillar» 140 konjskih sil opremljen s težkim plugom «Pesci» (50 stotov), traktor «Fiat» (50 konjskih sil) in 2 pluga, traktor «Fiat 601» (17 konjskih sil) in 2 pluga, ter manjši stroj za poletno obdelovanje vinogradov in njiv.

Prva dva traktorja prideta v poštev le za nižje in položne predele okolice mesta, Žavelj, Doline in Milj in bosta koristila zlasti večjim posestnikom. Za kraške predele sta primerna dva manjša stroja, obljubljajo pa, da bodo za te kraje v kratkem nabavili še novih strojev.

Samo oranje s «Caterpillarjem» (za nove vinograde in sadovnjake) bo stalo kmeta okrog 6.000 lir na uro ali 120 do 140 tisoč lir za 1 ha. Ta traktor orje globoko od 80 do 100 cm. Poleg tega so še stroški za ureditev zemljišča, tako da bo stalo skupno okrog 180.000 lir za 1 ha. Cene oranja z manjšimi stroji nam niso še znane. K zadevi se bomo še vrnili.

Važno za poljedelce!

Ukinjeni prispevki za «Casa per il trattamento di richiamo degli impiegati privati»

TRST, 15. julija (AIS) — Z ukazom ZVU št. 150, ki je bil podpisan pred kratkim, so ustavljeni obvezni prispevki poljedelskih delodajalcev in zadružnih udruženj ustanovi «Casa per il trattamento di richiamo degli impiegati privati», pričenši s prvo plačilno dobo po 31. marcu.

ROK ZA OSEBNE IZKAZNICE

TRST, 15. julija (AIS) — Opozarja se občinstvo, da je 31. julij skrajni rok za vlaganje prošenj za nove osebne izkaznice. Po tem datumu bodo prosilcem zaračunali višjo pristojbino v znesku 100 lir.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Z nedeljskega občnega zbora Dijaške matice

Dijaška matica bo izvrševala vedno svojo dolžnost do našega dijaka

Preteklo nedeljo 10. t. m. je bil, kakor smo že javili, občni zbor Dijaške matice v prostorih Dijaškega doma. Koliko je zanimanje med našim ljudstvom za naraščaj tržaških slovenskih razumnikov, je zgovorno pokazal prav ta občni zbor s svojo polnoštevilno udeležbo in z velikim zanimanjem za vsa vprašanja, ki so v zvezi s to. tako koristno ustanovo.

Občni zbor je otvoril predsednik dr. Angel Kukanja. V toplih uvodnih besedah je pozdravil ustanovne, podporne in redne člane ter prišel takoj na dnevni red, v katerem so čitali zapisnik zadnjega občnega zbora, tajniško in blagajniško poročilo, poročilo nadzornega odbora in končno so bile na redu slučajnosti.

Iz vseh teh poročil je bilo razvidno plodno delovanje Dijaške matice v preteklem letu kot tudi doma samega. Dom je sprejel prvenstveno partizanske sirote in žrtve fašističnega nasilja ter otroke, ki imajo daleč do mesta. Poleg tega je bilo v domu tudi nekaj dijakov od zunaj, da so bili tako razbremenjeni njihovi starši in dijakom olajšan študij. Vsestransko se je skrbelo za njihovo telesno in duševno rast, za kar gre zahvala vzgojiteljem in profesorjem s tov. upravnikom, profesorjem Benuličem na čelu.

Tov. dr. Perhavc je v poročilu nadzornega odbora predlagal za vzorno vodstvo doma upravniku prof. Benuliču še posebno pohvalo, kar so navzoči z velikim odobravanjem sprejeli.

Dijakom je bilo letos onemogočeno, da bi posredovali slovensko kulturo v Trebčah. Torej v tisti vasi, iz katere jih je največ po številu, in v Boljuncu. Prosvetno društvo iz Trebč si je namreč dovolilo postaviti posebne pogoje, ki so bili nesprejemljivi. Starši gojencev iz Trebč so nato poslali upravi Dijaškega doma pismo, v katerem obsojajo postopek Prosvetnega društva iz Trebč. To pa je staršem pojasnilo, da je moralo tako ravnati, ker je dobilo naročilo od zgoraj.

Pismo staršev s podpisi prinašamo v celoti.

UPRAVI DIJAŠKEGA DOMA

V TRSTU.

Podpisani starši dijakov iz Trebč odločno protestiramo proti sklepom odbora Prosvetnega društva iz Trebč ter izražamo svoje ogorčenje nad vsem, kar je ta odbor sklenil in namerava skleniti v škodo Dijaškega doma in dijakov samih.

Ker smo prepričani o vsestranski koristi, ki jo nudi Dijaški dom našim dijakom, izražamo vodstvu tudi v bodoče še večje zaupanje in hvaležnost.

Sledi 26 podpisov.

* * *

Pogoji, ki jih je postavilo Prosvetno društvo iz Trebč, mol; Prosvetnega društva v Boljuncu in žolčni napadi na Dijaški dom v listu «Delo», nam kažejo, da se je vse to skovalo v enem in istem Vidalijevem kotlu. Hoteli bi, da bi Dijaška matica pomagala vzgajati ljudi z upognjenim hrbtom, kakršni so oni sami, in zato nesramno napadajo kulturno ustanovo, ki jim to preprečuje. Kot slednja slovenska šola na Primorskem, je tudi ta zrastla iz narodno-osvobodilne borbe in zato je ostala zvesta njenim osnovnim načelom, da se v njej vzgaja naraščaj, ki bo s ponosno dvignjeno glavo znal vselej in proti vsakomur braniti naše narodne in socialne pravice. Ne bo se pustil odžagati od živega drevesa slovenske kulture, ki razteza svoje veje tudi preko državnih mej in poganja svoje sokove po njih.

Ker slovensko ljudstvo na Tržaškem ozemlju noče biti odžagana veja, bo budno čuvalo Dijaško matico in tudi novoizvoljeni odbor bo zvesto izpolnjeval le njegovo voljo.

Dve glavni skupščini upokojencev

Včeraj zvečer je bila v Miljah glavna skupščina upokojencev, katere se je udeležilo veliko število upokojencev kot tudi aktivnih delavcev, ki so tako dokazali svojo solidarnost s tistimi delavci, ki so posvetili vso svojo mladost in zdravje delu ter napredku tukajšnjega gospodarstva.

Istočasno kot v Miljah se je včeraj vršila glavna skupščina upokojencev tudi v Padričah, kjer so navzoči prav tako razpravljali o celotnem položaju te kategorije delavcev

Tudi zidarski delavci v stavkovnem gibanju

V dolgo vrsto protiofenziv delavskega razreda proti nakanam in mahinacijam delodajalcev so se sedaj vključili tudi zidarski delavci, ki prav tako zahtevajo povišanje svojih mezd ter izboljšanje delovnih pogojev.

Zidarski delavci, vključeni v sindikalnih organizacijah, so zahtevali od sindikalnih voditeljev, da pričnno pogajanja za rešitev tega perečega problema. V primeru, da bi hoteli delodajalci to stvar zavlačevati, bodo vsi delavci te kategorije stopili v protestno stavko.

Proces proti Jaksetichu preložen na sredo 20. t. m.

Včeraj bi moral biti pred zavezniškim vojaškim sodiščem pod predsedstvom maj. Baylissa proces proti članu stavkovnega odbora slavne 12 dnevne stavke Juriju Jaksetich. Vojaški tožilec maj. Mc. Colm je predlagal sodišču, naj proces preda rednemu sodišču, prej pa je že zahteval preložitev procesa za teden dni, češ da je Jurij Jaksetich podal izjavo, zaradi katere se proces še ne more vršiti. Obenem je zahteval, da se Jaksetichu ne dovoli začasna svoboda. Obtoženec je na besede tožilca, da je podal neko izjavo, presenečen izjavil, da ni podal nobene izjave ter zato taka izjava ne obstaja. Njegov zagovornik odv. Zennaro je potem zahteval za svojega klienta začasno svobodo in svojo zahtevo podpri z dejstvom, da so tudi ostali člani stavkovnega odbora, ki so se javili sodišču, bili deležni tega pravnega privilegija. Major Bayliss je ugodil zagovorniku in dovolil, da Jaksetich uživa začasno svobodo, seveda pod pogojem, da se brez dovoljenja sodišča ne oddalji s Tržaškega ozemlja. Tov. Jurij Jaksetich bo prišel ponovno pred sodnika Baylissa v sredo 20. t. m. ob 11.

Proces proti „Fiaccoli" odgoden

Urednik klerikalnega «humorističnega» tednika «Cittadella» Lino Carpinteri alias Rubens toži dr. Bruna Monciattija, odgovornega urednika kvalunkvističnega tednika «La Fiaccola». Omenjeni tednik je objavil neki članek, v katerem je Carpinteri smatral, da je bila žaljena njegova čast.

Včeraj bi se bil moral ta proces vršiti pred okrož. sodiščem. Zbrana je bila skoroda popolna druščina «kvalificiranih» predstavnikov lokalnega šovinističnega tiska. Kaže, da je stvar v tem njihovem krogu zelo vroča, in to kljub poletni vročini. Odvetnik Flora, Carpinterijev zastopnik, je takoj na začetku razprave predlagal odgoditev procesa, češ da ne utegne, da je preveč zaposlen. Odvetnik Annoscia, zagovornik dr. Monciattija, ni bil nasproten temu. Proti pa je bil državni tožilec. No, po krajšem zasedanju je sodišče zadevo odgodilo do nadaljnjega.

Šolska prireditev v Božičih

Naneslo je tako, da sem preteklo soboto prisostvovala zaključni šolski prireditvi v Božičih, kamor me je povabila dobra znanka. Toda predno bi spregovorila o njej kakšno besedo, se mi zdi potrebno povedati nekaj o Božičih samih.

Mala, raztresena vasica leži na slemenu miljskih hribov. Kjer koli stojiš, se ti od nje odpira krasen pogled na morje, bodisi na koprsko ali na tržaško stran. V prejšnjih letih je upravno spadala pod Koper in včasih so bili tu samo koloni enega izmed koprskih gospodov grofov. Ta ni le na gospodarskem, ampak tudi na vzgojno-kulturnem polju usodno posegel v njihovo življenje. Bilo je to tedaj, ko se je razpravljalo o novi slovenski šoli, ki bi morala stati med Božiči in sosednjo Sv. Barbaro. Grof je preprečil njeno zidavo, tako da je najel dva domačina, ki sta za dobro podkupnino govorila v Kopru, da hočejo imeti Božiči šolo zase in to le italijansko. «Lega Nazionale» je to takoj izkoristila, odprla v Božičih svojo šolo ter pričela z raznarodovanjem. Pri Sv. Barbari, ki je prav tako v miljskih hribih, so ostali Slovenci, ker so dobili slovensko šolo, v Božičih pa, kjer je «Lega Nazionale» opravila dobro svoje delo, jih je ostalo le malo. Toda iz oči in iz obrazov jim bereš, da so drevo iz enega in istega debla.

Taka je torej žalostna zgodovina teh ljudi in njihove vasice in za razumevanje sedanje stvarnosti je nemogoče mimo nje. Stvarnost pa je taka: šola je mešana, trije razredi so italijanski in eden je slovenski. V slovenskem razredu so združena vsa šolska leta in šteje 17 otrok.

Otroci so lepo razviti in bistri. Razlike med njimi ni razen v jeziku in še tu jih je mnogo takih, ki razumejo oba in ki se v slovenskem le malo teže izražajo, ker nimajo dovolj volje.

Učitelj, ki poučuje tisti edini slovenski razred, se jim je posvetil z velikim razumevanjem in s tistim idealom, ki mora odlikovati vzgojitelj. Pripravil je zaključno prireditev, edino in prvo javno šolsko prireditev v Božičih. Otroci so bili prvič na deskah in starši so se prvič skupno radovali njihovih uspehov. Zgrnili so se v dvorani in sledili z zanimanjem vsem točkam. Prva je bila iz tehničnih odrskih razlogov igrica «Vrabci» za slovenske otroke. Druga točka je bila italijanska igrica «I giuochi dei bambini», katero so uprizarjali italijanski otroci iz italijanskih razredov. Oboji so se popolnoma vživeli v svoje vloge in igrali doživeto.

Morali bi dobiti na razpolago vsa sredstva, da bi bila ta predstava samo prva v vrsti bodočih predstav, kakor je izrazil željo njihov učitelj. V slovenščini in italijanščini je nagovoril starše in prijatelje šole ter se jim na koncu zahvalil za obisk, ki je bil res tak, da je obilo poplačal trud njemu in otrokom.

Mladini v Božičih kličemo. Samo tako naprej, da bo kultura last ljudstva in da bo bodočnost zabrisala, kar je bilo težkega in nepravilnega v preteklosti.

Pri policiji je bil pa je kradel

Fuksinova barva izdala policijskega narednika

Na policijski postaji v Miljah so pred meseci opazili, da izginja denar, tatu pa ni bilo mogoče dobiti, čeprav je bilo skoroda gotovo, da mora biti dolgoprstnež dober poznavalec policijske postaje, skratka, da mora biti nekdo iz policijskih krogov. 16. aprila t. l. je iz blagajne v baru tamkajšnje policijske postaje izginilo 5000 lir.

Začel se je lov. Pri tem pa so si poiskali pomoč pri kriminalnem preiskovalnem oddelku CP. Preskrbeli so si neki poseben prah fuksin. Prah vijoličaste barve, ki ima to lastnost, da ga ni mogoče spraviti z rok, ne z milom, ne z drugimi podobnimi sredstvi. Inšpektor Žakelj je ta prah stresel po denarju.

Spet čez mesec dni je inšpektor opazil, da so mu izmaknili ključ blagajne, ki je bil spravljen v njegovi miznici. Poleg tega je zapazil, da imajo tudi drugi bankovci prstne odtise fuksina. Inšpektor je takoj poklical agente daktiloskopskega oddelka CP, ki so takoj vsej posadki vzeli prstne odtise. Na podlagi tega so dobili «uzmoviča» v osebi 42-letnega policijskega narednika Sergija Pettarina z Goriškega iz Moše. Dokazi so bili več kot očitni, posebno še, ker so na njegovem ležišču našli odtise fuksina.

Včeraj se je Pettarin moral zagovarjati pred okrožnim sodiščem. Njegovo kesanje je prišlo prekasno. Proces je bil kratek. Sodišče je moža obsodilo na dve leti in dva meseca ječe ter na plačilo 14 tisoč lir globe. Predsednik sodišča Falchi, tožilec De Franco, zagovornik odvetnik Carlini, zapisnikar Neri.

Inšpektor Grieco na začasni svobodi

Včeraj je končno prišel odgovor na prošnjo, ki jo je vložila obramba na državno tožilstvo, da bi inšpektorju Griecu podelili začasno svobodo. Prošnji je bilo ugodeno in sinoči ob 6 so inšpektorja spustili na začasno svobodo. Proces proti njemu in ostalima dvema soudeležencema škandala o nravstvenem oddelku CP, ing. Pollaku in Fulviji Zanettijevi, por. Mustacchi, se bo vršil v kratkem pred rednim sodiščem.

Z motornim kolesom se je ponesrečil

Včeraj ob pol šestih zvečer so sprejeli na drugi kirurški oddelek glavne bolnišnice 41-letnega uradnika Ferlugo Danteja iz ul. Gambini 45. Omenjeni se je popoldne vozil na motornem kolesu z nekim Josipom Sorsom. Na državni cesti med Opčinami in Konkonelom je vozilo zaradi pokvare motorja končalo v obcestnem jarku. Pri tem je Ferluga odnesel nekaj ran. Može ima odrgnjeno kožo in precej veliko podplutbo na desnem stopalu, poleg tega pa še poškodovano kost. 15 do 30 dni bo treba, da bo noga spet zdrava.

S četrtega v tretje nadstropje je padla

Včeraj ob 14.15 so pripeljali na drugi kirurški oddelek glavne bolnišnice enoletno punčko Novelli Luizo z Martovega polja št. 4. Otrok ima veliko podplutbo na čelu in verjetno ima še kostne poškodbe.

Mati, ki je otroka spremljala v bolnišnico, je povedala, da je Luiza tekala po hodniku v stanovanju, ki je v četrtem nadstropju. Na tem hodniku pa je slabo začasno pokrita luknja. Medtem ko je mala Luiza tekala, je naletela prav na to odprtino, skozi katero je padla v spodnje stanovanje v tretjem nadstropju.

Angleški vojak se je ustrelil

Mlad, komaj 19-letni angleški vojak si je včeraj vzel življenje pod šotorom na vojaškem taborišču na Proseku. Fant, ki je bil pod orožjem komaj nekaj mesecev, si je pomeril puško na čelo in jo sprožil. Smrt je takoj nastopila. Vzroki samomora so neznani. Pokojnik je pripadal regimentu RASC.

KOLEDAR

Sobota 16. julija
Faust, Bogdan
Sonce vzhaja ob 4.30, zahaja ob 19.51. Dolžina dneva 15.21. Luna vzhaja ob 22.52, zahaja ob 10.43.
Jutri nedelja 17. julija
Aleš, Držislav

SPOMINSKI DNEVI

1054 razkol med zapadno in vzhodno cerkvijo, a 1219 ustanovitev samostojne srbske cerkve (Sv. Sava).

1890 je umrl Gotfried Keller, švicarski pisatelj. Rojen je bil 18. julija 1819.

1942 je bil začetek velike italijanske ofenzive na osvobojeno slovensko ozemlje. Istočasno se je pričela nemška ofenziva na Gorenjskem in Stajerskem.

1942 ustanovljena Tomšičeva brigada. (Po Tonetu Tomšiču - narodnem heroju).

PRESKRBA

Delitev moke. Sepral obvešča vse potrošnike v mestu in podeželju, da se prične danes z razdeljevanjem bele moke po 500 gr na osebo proti predložitvi odrezka I in II «Moka» na živilsko nakaznico julij—oktober 1949.

Konec razdeljevanja 30. t. m. Cena v mestu 83 lir, na podeželju pa 85 lir za kg.

Delitev mleka. Sepral sporoča, da bodo danes 16. t. m. začeli v mestu in podeželju deliti evaporirano mleko in sicer po 7 škatel za skupino od 0 do 9 let ter preko 65 let na odrezek 1, po 2 škatli za skupino od 9 do 19 let na enak odrezek in po 7 škatel za umetno hranjene otroke, za bolnike, noseče žene, dojilje in delavce (izpostavljene zastrupljenju) na odrezke z datumom od 1. do 30. t. m. dodatnih nakaznic, oziroma na odrezke vseh štirih tednov (za delavce).

Konec razdeljevanja 31. t. m. — Cena v mestu 32 lir, na podeželju 33 lir.

Delitev testenin. Od danes dalje bodo pričeli v mestu in podeželju z razdeljevanjem testenin. Navadni potrošniki prejmejo po 2 kg na odrezek V in VI, težji in najtežji delavci pa še 600 gr, delavci zaposleni pri zavezniški vojski pa 300 gr dodatka.

Konec razdeljevanja 30. t. m. (za delavce pri zavezniški vojski 13. avgusta). Cena v mestu 100 lir, na podeželju 102 liri za kg.

Danes opera „Ljubezenski napoj" na gradu Sv. Justa

Nocoj ob 21 bo na gradu Sv. Justa operna predstava «Ljubezenski napoj» Gaetana Donizettija. Glavne vloge so tako zasedene: Tatjana Menotti (Adina), Juan Oncina (Nemorino), Michele Casato (Belcore), Ferrando Corena (Dulcamara) in Laura Cavalieri (Giannetta). Dirigira Umberto Berrettoni; režira Domenico Messina; vodja zbora Roberto Benaglio; koreografija Annita Bronzi.

Repriza «Aide» bo v sredo 20. t. m.

Udeležencem izleta na Mužce

Planinsko društvo javlja udeležencem izleta na Mužce, ki bo 17. t. m., da je odhod točno od 4 zjutraj iz ul. F. Severo. Priporočamo točnost!

IMENOVANJE CLANOV KOMISIJE ZA PROMETNI DAVEK

TRST, 15. julija (AIS) — Z ukazom ZVU št. 41 so imenovali novo komisijo posebnega oddelka za prometni davek na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja. To je bilo potrebno, ker je poslovna doba prejšnje komisije potekla 31. avgustu 1948.

Posebni oddelek rešuje spore glede prometnega davka med finančno upravo in davkoplačevalci. Poslovna doba imenovanih članov traja 4 leta.

Imenovani so: Luigi Paolucci, podpredsednik; Giovanni Sarti, Ruggero Flegar, Guido Maracchi, Ugo Ulessi, Alfredo Persiani, Antonio Gnezda, Giovanni Scommersi, Igirio Randi, člani; ter namestniki Guido Calissano, Mario Aneretti, Giuseppe Broi ter Luigi Castellan.

Taborjenje dijakov

Dijake, prijavljene za taborjenje, obveščamo, da je odhod preložen na torek 19. t. m.

METEOROLOSKO POROCILO

Trst 15. julija.

Barometrski pritisk 759.8. Temperatura ob 19. 25.2; najvišja 29.0; najnižja 23.0. Vlaga 70%. Brezvetrje. Nebo zastrto. Morje mirno. Vidljivost 8.000 metrov. Temperatura morja 24.5.

Nočna služba lekarn

Cassa Provinciale di Malattia, viale XX Settembre 4; Godina, trg Sv. Jakoba 1; Mizzan, trg Venezia 2; Zanetti, ul. Commerciale 26; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

TRZASKA BORZA

Napoleondor 6450, zlati šterling 7900, papirnati šterling 1750, telegrafski dolar 624, dolar 615, švicarski frank 155, 100 francoskih frankov 180, avstrijski šiling 25, zlato 1020.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. julija 1949 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo so 4 osebe, in porok je bilo 9.

Cerkvene poroke: uradnik Warto Viktor in šivilja Merlini Filadelfia, pomorski oficir Sbisà Gualtiero in delavka D'Alberto Marija, uradnik Tevini Giuliano in gospodinja Maluta Liliana, železničar Vattovani Nazario in gospodinja Starc Marija, mornarski strojnik Di Cosmo Anton in gospodinja Zulieri Karmen, slaščičar Pace Romano in šivilja Ferluga Cornelija, mornar Slaven Jimmy in šivilja Dublino Dina, lesni modelar Bubi-i Mario in šivilja Pozzecco Nerina, šofer Gustin Alojz in delavka Corsatti Nerea.

Umrli so: 43-letni Gianni Franc, 76-letna Giovanetti Giulia, 75-letna Noferi Ema, vd. Mueller, 78-letna Radin Isabella, vd. Zullich.

Sestanki OF

PROSEK. V sredo 20. t. m. ob 21 sestanek OF s sledečim dnevnim redom: 1.) Politični pregled, 2.) politična situacija v kraju, 3.) organizacijska vprašanja, 4.) razno.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo Ivan Cankar ima v ponedeljek 18. t. m. redno odborovo sejo.

Jutri 17. t. m. planinci na izlet!

Planinsko društvo v Trstu vabi vse planince, mlade in stare na zanimiv izlet v Beneško Slovenijo na Mužce.

Prijave sprejema čevljarna Gec v Rojanu, trg Tra i Rivi 2 še danes 16. t. m.

Jutri izlet v Portorož k otvoritvi kopališča

Potovalni urad «Adria-Express» priredi jutri 17. t. m. izlet v Portorož k otvoritvi kopališča, kjer bo tudi od 14 do 17 pevski koncert. Odhod iz Trsta zjutraj, povratek zvečer. Hrana preskrbljena v prvovrstnem hotelu po ugodnih cenah.

Prijave sprejema «Adria - Express» ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243 do vključno sobote 16. t. m.

RADIO

JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

Sobota 16. julija 1949.

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v italijanščini in objava sporeda. 7.00: Poročila v slovenščini in objava sporeda. 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Revija znani solisti. 12.30: Pevski zbor. 12.45: Poročila v italijanščini in objava sporeda, nato v slovenščini. 13.15: Vokalni koncert Dušana Pertota. 13.35: Lahka glasba. 13.50: Gospodarski pregled (v italijanščini). 14.00: Lahka glasba. 14.30: Pregled tiska in poročila v italijanščini nato v slovenščini. 17.45: Plesna glasba. 18.00: Poročila v hrvaščini. 18.15: Beethoven: Leonora (št. III). 18.30: Pionirska ura (v italijanščini). 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila v italijanščini in v slovenščini. 19.45: Samospevi za glas in klavir. 20.00: Rapsodije za orkester. 20.30: Partizanske pesmi. 20.50: Politični pregled (v slovenščini. 21.00: Veder sobotni večer (v slovenščini). 21.50: Dialekt: Miče in Vane. 22.00: Sobotni spored lahke in plesne glasbe. 23.00: Zadnje vesti v italijanščini nato v slovenščini. 23.10: Objava sporeda za naslednji dan v italijanščini in slovenščini. 23.15: Večerne melodije.

TRST II.

Sobota 16. julija 1949.

7.15: Napoved časa in poročila. 7.30: Koledar. 7.35: Jutranja glasba. 8.15: Napoved časa in poročila. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: Ljudje in nazori. 12.15: Orkester Russell Bennett. 12.45: Napoved časa in poročila. 13.00: Pestra glasba. 13.40: Folklorna glasba raznih narodov. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Popoldanski koncert. 14.43: Čitanje večernega sporeda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Iz opernega sveta. 18.30: Oddaja za najmlajše: «Mravljica Cici». 19.00: Razna glasbila. 19.30: Melodije z juga. 19.45: Napoved časa in poročila. 20.00: Športna kronika. 20.10: Znane melodije. 20.30: Programski periskop. 20.45: Koncertne lirike. 21.00: Sobotni večer, nato Večerne melodije. 22.30: Melodije na harmoniki. 22.45: Plesna glasba. 23.15: Napoved časa in poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Polnočna glasba. 24.00: Zaključek.

KINO

ROSSETTI. 16.30: «Eleonora Duse», E. Cegani, R. Brazzi.
EXCELSIOR. 16.30: «Kresnica», Jeanette Mac Donald, Allan Jones.
FENICE. 16.45: «Najbolj intimno življenje Marcantonija in Kleopatre», Louis Sandrin in Maria Antonietta.
FILODRAMMATICO. 16: «Talec», Errol Flynn, J. Bishop.
ITALIA. 16: «Onečaščena», Hedy Lamarr, Denis O' Heefe.
ALABARDA. 15: «Zmajev rod», Katherine Hepburn, Walter Huston.
IMPERO. 16: «Kako zelena je bila moja dolina», Walter Pigeon, Maureen O' Hara.
VIALE. 16: «Iskalci zlata», Marlene Dietrich, R. Scott, J. Wayne.
GARIBALDI. 16, na prostem ob 21.30: «Stirje tekmeci», Ida Lupino, C. Wilde.
MASSIMO. 16: «Besnenje v puščavi», Lizabeth Scott, John Hodiak.
ARMONIA. 15.15: «Knez Azim», Sabu.
NOVO CINE. 16: «Tihotapec Manu», Adria Benetti.
SAVONA. 16: «Dvoboj v Sv. Antonu», Errol Flynn, A. Smith.
ODEON. 16: «Pustolovci», E. Flynn.
IDEALE. 16.30: «Kapitan Blood», Errol Flynn.
MARCONI. 16, na prostem ob 20.30: «Svet, ki vstaja».
KINO ADUA: 15.30: «Auschwitz» in kratki film «Kolesarska dirka po Tržaškem ozemlju».
KINO OB MORJU. 16: «Gajci». Sovjetski film.
RADIO. 16: «Cirkus v krvi», Humphrey Bogart.
VITTORIA. 16, na prostem ob 20.30: «Kri in pesek», T. Power, L. Darnell.
BELVEDERE. Zaprt.
VENEZIA. «Sin Montekrista».
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.45: «Tvoja za zmeraj», Deana Durbin in Joseph Cotten.
SKOLJET - na prostem ob 21: «Ranjene duše».
AUSONIA - teresa pri morju. 21: «Ljubinci», Charles Boyer in Margaret Sullavan.
KINO V NABREŽINI. Danes in jutri: «Usodna ura» (L'ora del destino).

KINO ADUA
predvaja od DANES 16.7.1949 film
„AUSCHWITZ"
in kratki film
„Kolesarska dirka po Tržaškem ozemlju"
Začetek ob 15.30, zadnja pred. ob 22.

FRANČIŠEK S. FINŽGAR

Pod svobodnim soncem

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

5

Med mladci, ki so šli pozvedovat, je bil tudi najmlajši in edini še živi Svarunov sin Iztok. Nerad mu je dovolil oče. Slednjič se je vdal, ali mladec si je moral izbrati še tri tovariše. Vsi drugi so odšli peš po dolinah, gozdovih in planjavah. Samo Iztok in tovariši so zasedli iskre konjiče. Imeli so nalog, da prodro najdalje proti jugu, naravnost proti Donavi, kjer so vedeli, da je Hilbudijev tabor.

Kolikokrat je odjezdil mladi Iztok nad divjega merjasca, kajkrat se je plazil sam za medvedom, mnogokrat je zapihal ris nad njegovo glavo, ko je ležal opoldne pri čredi ovac, ali še nikoli mu ni utripalo srce tako kakor danes. Prvikrat v bojni službi! Ni mu rad dovolil Svarun; ko pa mu je poveril najvažnejšo službo, mu je odkazal pot naravnost proti sovragovemu gnezdu.

Ljubinica je izgubila že devet bratov — bala se je za Iztoka, a bila je ponosna nanj. Poznala ga je, kako drzen je in lokav, kako izboren strelec, močan borec; vedela je, da se prime njegove roke sekira in meč, pastirski korobač in lok. Šla je zato veselo sama po risovo kožo, pogrnila z njo hrbet bratovemu konju in stopila na okope, ko je Iztok odhajal.

Mladeniči so jezdili počasi skozi šotore. Ko so prihajali mimo zadnje gruče borcev, so konji prhnili: kakor bi se spustili štirje črni vrani v prostrano polje, so planili jezdeci v daljavo in kmalu so se izgubile štiri črne lise in izginile v rjavih bilkah visoke trave.

Iztok je divje jezdil. Hrepenenje ga je tiralo in drzen je bil, da bi bil planil skokoma pred samega Hilbudija, mu pomolil pest v lice ter zakričal: Stremo te! Prvikrat je čutil bojni pas krog ledij, prvikrat, da mu ni iskalo oko zverjadi, ampak hlepelo, da bi zagledalo blesteče šleme Bizantincev. Burno je plalo srce v prsih, čutil je mogočno silo v rokah; stisnil je tu in tam povodce tako trdo, da je konj zapihal, ukrivil vrat in se pognal v divjem skoku po dolini. Zdelo se mu je, da tako prijazno, tako polno svobode še nikoli ni sijalo sonce. Ali to svobodno sonce bi rad zasenčil Hilbudij, krščenik, njemu in njegovemu rodu, ki je prosto gonil črede po daljnih stepah, ki je svoboden iskal plena, koder je hotel. Iztok se je trdno nadejal, da bodo mladci, katere popelje v boj on, pomendrali Bizantince in pregnali oblak, ki se je obesil pred jasno sonce njegovih dedov.

Konji so se uznojili, sonce je stalo visoko. Majhen potok, ob katerem so jahali, se je izlil iz soteske, porasle z gostim gozdom. Pred Iztokom se je širila dolga planota, po kateri se je upogibala trudna jesenska trava.

Pridržal je konja in počakal spremljevalcev.

«Razjahati moramo! Če jezdimo po tej planoti, nas utegnejo zapaziti bizantinski ogleduhi. Potem je vse izgubljeno. Zato odvedimo konje v gozd, tam jih eden straži in napasi, drugi trije pa se prerijemo po travi in grmovju do onegale grička, ki se dviga iznad planote. Oče mi je rekel, da se vidi od ondod Donava in onkraj reke Hilbudijev ostrog».

«Iztok, daleč je grič. Komaj če do noči prispemo do njega».

«Moramo! Rado, ti čuvaj konje, dokler se ne vrnemo! Če nas še ne bo, ko leže noč, nam jahaj naproti; tuli ko volk, da se snidemo!»

Iztok je govoril kot poveljnik, ki ima oblast. Nihče mu ni ugovarjal. Poskakali so s konj. Rado je prijel za uzde in zavil z živalmi v grič, da bi jih skril in na varnem napasel.

«Ti greš na levo, ti na desno, jaz po sredi! Vrh griča se snidemo!»

Hitro so se ločili. Brez steze in brez ceste je bila ravan. Visoka trava jo je krila, tu in tam se je razpenjalo grmičevje. Nikjer ni bilo sledu konjskih kopit. Hilbudij že dolgo ni jahal tod. — Mladci so se zarili med travo in se plazili naprej, previdno in hitro kakor mladi lisjaki. Komaj so bili nekaj sto korakov oddaljeni, že bi ne bil nihče razločil, da lazijo po travi človeška bitja. Včasih so popolnoma izginili, včasih se je kakor v vetru zamajala visoka trava.

Iztok je ril silno hitro naprej. Pot mu je polzel po obrazu, pa se ni zmenil. Po plečih ga je često oprasnila bodeča veja; še začutil ni. Trgal je spotoma zelene bilke in sočne liste ter jih žvečil, da si je tolažil žejo. Dihal je globoko, nosnice so mu plale, kakor bi pihal mlad merjasec skozi dobravo.

Ustavil se je pri samotnem drevesu, ki ga je nalomil čez leto vihar. Zlezel je v njegove veje in sedel, da bi si za trenutek oddahnil. Oko mu je iskalo griča. Bil je že bliže, vendar je bila ravnina še kakor morje med njim in hribcem. Ali pogum mu ni upadel. Oči so se mu svetile kakor sokolu; predrl bi bil rad s pogledom grič in zazri široko reko in za njo Hilbudijev tabor.

Kar se nekaj zablešči pod gričem. Kakor bi svetel plamen švignil in hitro ugasnil. Iztok se vzpne skozi veje, zasenči z roko oči in gleda v daljavo.

Zabliskalo se je vnovič in zopet in zopet. Ni dolgo gledal, da je natančno razločil tri jezdece, ki so jahali proti njemu. Lesketali so se oklepi, svetili se šlemi.

Iztok je zažvižgal kakor ptica ujeda, da je opozoril tovariša na nevarnost. Odzvala sta se mu. Pomudil se je še nekoliko v gostih vejah, jezdeci so se v hitrem diru gnali proti njemu. Srce mu je prvi trenutek vzplalo. Za pasom je imel samo kratek nož, in pomislil je, kako ga razsekajo Bizantinci, če ga dobe. Dobro, ko je jesenska trava upognjena, da ne opazijo zlepa njegovega sledu. Legel je na trebuh in se kakor kača plazil po tleh proti gostemu robidovju. Veliko, nizko grmovje je ležalo kakor zaplata sredi stepe. Zaril se je po vseh štirih v goščo. Do tja s konjem ne pride nihče.

Srce mu je tolklo od neučakljivega hrepenenja. Zamislil si je že, da morda ugledajo njegovo sled, da razjahajo in ga poiščejo v skrivališču. Segel je za pas po nož in natančno preudaril, kako bo planil nad prvega in mu zarinil rezilo v goltanec; druga dva se preplašita, v tem pa bo on že pri konjih, enega zasede v skoku in odvihra preko stepe. Tako se je vživel v to misel, da je vzboknil hrbet kakor mačka in hrepeneče čakal plena.

Že so se čula kopita. Zamolklo so donela po suhi ravnini. Vedno bliže so prihajali. Tu so! Iztok je videl skozi majhno liso v grmovju blestečo opravo, zahotelo se mu je boja, in komaj komaj, da se ni dvignil ter zakričal nanje.

Jezdeci pa so v lahnem diru šli kar mimo čul, je pogovor, razločil ime Hilbudij, sicer pa ni razumel ničesar, ker so govorili grški. Počasi so se oddaljevali udarci kopit. Iztok se je v grmu oprezno in neslišno dvigal, tako dolgo, da je prirasla njegova kodrasta glava skozenj, kakor bi se dvignila sončnica in se ozrla za odhajajočim bleskom konjikov.

«Če zavijejo v gozd in dobe naše konje!»

Te misli se je prestrašil. Kakor kip je stal sredi grma in ni se mu rodila pametna misel. Ali polagoma se je umiril. Konjiki so krenili na desno k potoku. Napojili so konje, prebredli vodo in se spustili na drugem bregu počasi v klanec. Iztok se ni ganil, dokler niso izginili v goščo.

Lahko bi bil pozval sedaj tovariša, da bi se vrnili do konj in odšli naglo domov pravit, da bizantinska vojska ni daleč. Toda Iztoka je gnalo dalje. Morda za onim hribom tabori Hilbudij! Preštel bo njegove vrste, se vrnil in naznanil važno vest o vojski.

(Nadaljevanje sledi)

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Športno igrišče v Sovodnjah je pripravljeno

Lep in obsežen travnik na levi strani ceste preden prideš iz Gorice in Standreža do cerkve v Sovodnjah je v zadnjih dneh popolnoma spremenil svoje lice. Pridne roke delavcev in udarnikov so tu uredile športno igrišče, na katerem bo jutri pokazala naša mladina svoj napredek v fizkulturi od lani do danes. Dela so bila že včeraj dokončana in danes urejujejo le še nekatere podrobnosti. Tu imamo ločena igrišča za nogomet, za košarko in odbojko. Poleg je trasirana proga za tek na 100 m, za skok v daljavo, prostor za metanje diska in za druge športne manifestacije, ki so za jutri na programu.

Ob strani v bližini ceste je postavljen paviljon, ki bo tolažil lačne in žejne, in poleg njega sta dve dolgi vrsti miz in klopi za bolj trudne goste. Na drugi strani nizkega zidu, stoji obsežen oder za ples, z vzvišenim prostorom za godce, ki bodo skrbeli za zabavo mladine po končanih športnih manifestacijah.

Pri tej priliki naj omenimo, da se je med udarniki, ki so pomagali pri ureditvi športnega prostora, najbolj izkazal Devetak Ivan, po domače Fait iz Sovodenj, ki je dal za to delo brezplačno na razpolago vola in voz za vožnjo in je tudi drugače pomagal z delom in potrebnim materialom. Naj si ga vzamejo na zgled tisti, ki jih ni bilo nikoli na spregled.

Avtobusi iz Gorice in Števerjana

Po vseh krajih goriške dežele vlada veliko zanimanje za jutrišnji mladinski festival, ki se ga bodo v velikem številu udeležili tudi starejši, saj ima prireditev v udeležbo zastopnikov iz Trsta in Ljubljane mnogo več kot krajevni značaj.

Da bi omogočili starejšim ljudjem in tistim, ki nimajo boljše možnosti, prehod v Sovodnje, je bil organiziran za jutri tudi poseben prevoz z avtobusi.

Iz Števerjana bo odpeljal avtobus v Sovodnje ob 12.45 in se bo vračal ob 22. Iz Gorice (na Travniku) bo vozil avtobus od 14 dalje vsako uro.

Mednarodni balincarski krožek iz Gorice bo imel jutri v goštilni Cotič v Sovodnjah tekme v parih v balincanju po goriškem pravilniku. Tekme se bodo začele ob 14 z največ polurno zamudo in so odprte vsem ljubiteljem tega športa. Tekmovalci bodo istočasno na štirih igriščih.

Zmagovalci bodo prejeli naslednje nagrade:

1) gnjat v vrednosti 8000 lir; 2) gnjat v vrednosti 5000 lir; 3) prašičji zatilnik v vrednosti 4000 lir; 4) salame v vrednosti 2000 lir. Poleg tega je še posebna tajna nagrada za presenečenje.

Slovenski lepaki in mladi šovinisti

V ulici Contavalle so v četrtek lepili lepake v slovenščini in italijanščini, ki vabijo na mladinski praznik v Sovodnje. Nedaleč od delavcev, ki so opravljali to delo, je stala na preži gruča šovinističnih študentov, verjetno iz šole AGI-a. Čim so delavci opravili svoje delo in izginili za vogalom, je gruča planila na lepake in jih pričela besno trgati raz zid.

V tem sta prišla mimo dva starejša, bolje oblečena Goričana. Ko sta videla nekulturno početje mladih šovinistov, sta se razsrdila ter jih pošteno oštela zaradi njihove narodne nestrpnosti in slepe mržnje, ki jim nedopušča, da bi tudi slovenščina in slovenska mladina lahko v miru delala in živela. Pobalini so ju nekaj časa poslušali, nato pa s pobešenimi glavami odšli. Morda je bilo to prvič, da so jih ljudje, ki niso Slovenci, ošteli za njihovo nekrotno dejanje.

Veseli nas, da se med goriškimi Italijani še vedno dobijo ljudje, ki pošteno mislijo in delajo.

Obvezna zaposlitev vojnih invalidov

Zveza trgovcev v Gorici opozarja vse svoje člane, ki zaposlujejo v celoti več kot 10 moških nameščencev vštevši pri tem vodje, uradnike in vajence v starosti nad 14 let, da morajo predložiti na državno Zvezo vojnih invalidov v Gorici, ul. Randaccio št. 14, prijavo staleža svojega nameščenstva, zdravih in invalidov, kot so bili v službi v prvi polovici tekočega leta.

Za brigadirja se je izdajal

Pred dnevi je goriška policija pridržala Ghidinellija Rafaela, ki je nekaj časa prej osleparil someščana Ballareja Antona iz Toscon Angelo. Ghidinellija, ki si je pri sleparjenju nadel čin brigadirja policije, so včeraj iz varnostne celice odpeljali v zapor. Samozvani brigadir dela preglavice ne samo goriški, ampak tudi policijam iz Torina, Verone in Padove, ki so ga dalj časa iskale.

* * *

Denarnico je včeraj izgubil 68-letni Joritz Jožef iz ul. Favetti 11. V listnici je hranil osebno izkaznico, izkaznico brezposelnosti in Delavske zbornice.

TRGOVINA Z INOZEMSTVOM

Pri Zvezi trgovcev za goriško pokrajino (ul. IX. Avgusta 11.I) so na vpogled zainteresiranim članom naslednje vesti, ki se tičejo trgovine z inozemstvom: 1) Pravilnik za izvajanje privatne kompenzacije; 2) pravilnik za izvajanje trgovskega sporazuma in plačilnih predpisov z nemško Tricono. 3) Uvoz in kontrolirani nakupi v Biconi in v zapadnih predelih Berlina. 4) Italijansko-francoski trgovski sporazum z dne 8. junija 1949.

Poletne počitnice za trgovine

Zveza trgovcev sporoča:

Vsi trgovci v Gorici in pokrajini, ki nameravajo ob priliki poletnih počitnic za neko dobo zapreti svoje trgovine, naj napravijo na Zvezo pismeno prošnjo na prostem papirju, v kateri naj navedejo dobo, za katero želijo zapreti svojo trgovino.

Trgovci tržiškega okraja naj napravijo podobno prošnjo na Zvezo trgovcev v Tržiču.

V času, ko bo trgovina zaprta, priporočamo trgovcem, da pritrdijo na vrata napis «zaprto zaradi počitnic» in naj poleg tega navedejo še dobo trajanja počitnic.

Iz Krmina

OPOZORILO TRGOVCEM

Trgovska zveza v Krminu opozarja vse lastnike in upravnike javnih lokalov ,naj si ogledajo okrožnico 8. t. m., ki govori o overovljenju steklenic in drugih mer, ki so v rabi v trgovini. Zato naj vsi javni lokali javijo pismeno število mer, ki jih morajo predložiti v overovljenje. Te vloge je treba predložiti danes Zvezi trgovcev v Gorici.

PODPORE BREZPOSELNIM

Danes ob 15 bo za to določeni uradnik izplačeval v dvorani občinskega sveta v Krminu polmesečni obrok podpore za brezposelne tistim, ki so nanj upravičeni.

Dve smrtni nesreči pri kopanju

V Pevmici je utonila 12-letna deklica - Žensko truplo v Soči

V petek popoldne so se igrale tri deklice na bregu Pevmice na velikem ovinku, ki ga napravi ta rečica pod St. Mavrom pred izlivom v Sočo. Med njimi je bila tudi 12-letna Loredana Di Lorenzo, ki stanuje z materjo v St. Mavru. Otroci so se igrali z lesenimi in papirnatimi barčicami in ko se je njena igrača oddaljila od brega, je šla mala Loredana za njo v vodo. Pri tem pa je izgubila ravnotežje in voda jo je povlekla s seboj. Zaman se je trudila, da bi prišla razaj na breg in tudi obe prijateljici ji nista mogli pomagati.

Končno sta stekli do najbližjih ljudi in jih prosili, naj pridejo na pomoč. Ko pa so ti prišli na kraj nesreče, je bilo že prepozno, ker je deklica že utonila in je niti z umetnim dihanjem ni bilo mogoče več oživiti. Njena mati Olga Di Lorenzo, ki je zaposlena kot čistilka v livarni v Stražicah, je zvedela na smrt svoje hčerke šele potem, ko so jo že odpeljali v mrtvašnico v Pevmi.

Nekaj pozneje, bilo je okrog 14.30, so nekateri kopalci v bližini ločniškega mostu opazili truplo neznane ženske, ki ga je vodni tok zanašal proti mostnemu stebrovju. Po telefonu so poklicali goriške gasilce, ki so prišli s svojim čolnom na označeno mesto in po polurnem naporu okrog 15 privlekli truplo na breg. Pri pregledu dokumentov so ugotovili, da je utopljenka 54-letna Petrovčič Marija iz ul. delle Monache 5. Ni znan vzrok njene smrti, vendar nekateri menijo, da je padla po nesreči v vodo, ko je nabirala drva in dračje ob Soči, kakor je to delala že dalj časa. Zena je bila namreč revna in si je s prodajo suhljadi pomagala pri preživljanju.

IZ IDRIJSKE DOLINE

„Patriotične manifestacije" v Praprotnem

Tudi te „spontane manifestacije" kažejo, da se od fašizma marsikaj ni nič spremenilo

Dnevno opažamo, da se vršijo v tem ali onem kraju Slovenske Benečije svečanosti na čast obmejnim stražarjem s podelitvijo zastave v znak hvaležnosti slovenskega naroda Italiji. Tako je bila organizirana podobna «festa patriottica» prejšnjo nedeljo tudi v Idrijski dolini, in sicer v Praprotnem, ki leži tik ob jugoslovansko-italijanski meji. Tamkaj bivajočemu ljudstvu ni bilo prav nič do te manifestacije, a morali so se pretvoriti v patriote pod pritiskom. Manifestacija je imela patriotičen videz, a v resnici ni bila organizirana od domačinov, ampak od raznih šovinistov in izzivalcev naše pokrajine. Slavnosti se je udeležilo precej tujcev in niso seveda manjkali tudi zastopniki pokrajinske oblasti, ki so vzklikali patriotične fraze, katere so padale kot kamni v srca zavednih Slovencev doline ob reki Idrijci.

To ni bila prva manifestacija, ki je bila prirejena v naši deželi. Skoraj vsako nedeljo postane kakšna naša vas žrtev nasilnih raznarodovalcev in se mora pri tem ponižati ter sprejeti naložen ukaz. Na najbolj svečan način pa je bila prirejena podobna slavnost v Praprotnem, to pa zato, ker je tukaj ljudstvo najbolj zavedno. Ti ljudje žive namreč v neposredni bližini svojih bratov, od katerih jih loči le umetna meja, ki teče vzdolž male reke. Domačini so se zelo zgražali, a požreti so morali tudi to ponižanje in trpeti igračkanje nacionalistov na njihov račun. Zaman je bilo vse godrnjanje neštetih dolincev; tudi to pot so morali kloniti in predstavljati pred svetom svoje italijanstvo, dasiravno ga niti najmanj ne čutijo. In kako bi ga vendar čutili, ko pa so Slovenci in hočejo ostati to tudi v bodoče. Vsakemu je bilo jasno, da je bila ta manifestacija organizirana v izzivalne namene, kajti italijansko trobojnico so postavili na najbolj vidno mesto, da bi s tem prikazali, kako je to ljudstvo zelo navezano k vsemu, kar ta trobojnica predstavlja. To je višek nesramnosti, ki si jo moremo predstavljati, kajti to ljudstvo nima prav nič skupnega s takimi izzivalnimi prireditvami, ki nimajo namena prikazati Slovence, kot lojalne italijanske državljane, ampak hočejo predvsem dokazati, da Slovencev tukaj ni, ali kjer so, da so zadovoljni s tistim kulturnim in gospodarskim zatiranjem, ki ga morajo vsak dan prenašati.

Pa se vprašujejo idrijski dolinci zakaj prirejajo prav tukaj te praznike s tako svečanostjo in ne kje v notranjosti države. Zakaj jih ni bilo nikoli na spregled v Praprotnem, ko je bila državna meja še daleč proč od njega? Odgovor na to vprašanje je kratek in jasen. Raznarodovanje in izzivanje! Medtem ko so domačini lačni kruha in željni dela, jih hočejo nasititi le s patriotičnimi prazniki in s praznimi frazami. Toda idrijski Slovenci dobro vedo, da italijanski vladni krogi niso nič kaj patriotični, saj so prodali ameriškim imperialistom vso državo, ko so podpisali atlantski pakt. To so storili seveda na škodo delovnega ljudstva vse Italije. S podobnimi manifestacijami bi menda radi pripravili naše ljudstvo za drugo vojno, kot je delal to fašizem, ki se je tudi rad poslu- ževal podobnih izzivalnih manifestacij.

Odprto pismo glavnemu inšpektorju INAPLI-ja

Delavska zbornica nam je poslala naslednje pismo, naslovljeno na inž. Marija Bidolija, glavnega inšpektorja Združenja INAPLI.

Spoštovani g. inšpektor!

Prejeli smo Vaše cenjeno pismo z dne 13. t. m., s katerim vabite našo Delavsko zbornico, naj pošlje svojega zastopnika na zborovanje, ki ste ga sklicali na dan 18. julija, da bi na njem proučili problem organizacije strokovnih tečajev.

To odprto pismo. Vam pišemo, ne samo, da opozorimo na Vašo vljudnost, ampak tudi da izrazimo svoje nemajhno začudenje, da niste pozabili naše organizacije med mnogimi drugimi, ki jih navajate, kakor se je zgodilo za nekatere druge.

Kajti v resnici se Vam je nekaj takega dogodilo. Mi smatramo to pozabljivost ne kot nalašč napravljeno, ampak kot posledico nenameravane pozabljivosti, ko ste pregledovali kilometrski seznam raznih združenj, ki trenutno obstajajo v Italiji.

Zakaj se g. inšpektor n. pr. niste mogli spomniti, da se partizani ne zahajajo samo v API, ampak jih je velika večina včlanjenih pri ANPI-ju? Ali je to morda zato, ker še API mlada organizacija in vam stare manj ugajajo?

Zakaj se poleg ENAL-a in ACLI-ja niste mogli spomniti tudi INCA in UDI-ja ter Mladinske fronte, ker se nam zdi, da bi bile te organizacije mnogo bolj zainteresirane na problemu strokovnih tečajev, kakor pa Papeška podporna komisija?

Povejte nam končno, ali niste opazili, da ste zapadli v kričečo protislovje, ko ste najprej pokazali, da ne marate starega (primer ANPI - API) in da ste končali potem z objemom same stare šare?

Oprostite, gospod inšpektor, naše opombe in poskušajte popraviti te pozabljivosti, ki brez dvoma niso bile zlonamerne in sprejmite naše vdane pozdrave.

Manlio Trippi - Sergio Fabbro
tajnika Delavske zbornice.

K pozabljivosti, ki jih navaja zgornje pismo Delavske zbornice ter jih očita glavnemu inšpektorju INAPLI-ja bi lahko pristavili mi Slovenci pod Italijo že celo vrsto naših organizacij in ustanov, ki jih ne samo ta, ampak tudi številne druge gospodarske in drugačne ustanove namenoma prezirajo ter gredo mimo njih, čeprav predstavljajo znaten del prebivalstva, ki je prav tako zainteresirano na raznih strokovnih tečajih in drugih ustanovah obče koristi, kakor vsi ostali davkoplačevalci naše pokrajine.

IZ SLOVENSKE BENECIJE

Uničevalec pridelka v Mažerolu

V petek prejšnjega tedna je šel posestnik Tomasetič Jože iz Mažerola na polje po opravku. Ko je prišel do svoje njive, je opazil, da mu je ponoči nekdo poruval ves fižol s preklami vred in napravil mnogo škode tudi na njivi, kjer raste koruza. Ker je prejšnji dan nekoliko deževalo, je bila zemlja mokra in je zlikovec pustil za seboj sledove, ki so vodili do bližnjega potočka, kjer so se izgubili. Tomasetič je utrpel precej škode, saj mu je uničil skoraj ves pridelek fižola in je zato prijavil zadevo orožnikom, ki so takoj začeli s preiskavo. Upamo, da bodo tega nepridiprava ujeli in ga primerno kaznovali, kakor pač zasluži za svoje lopovsko delo.

Požar pri stari ženici v Podrati

Dne 8. t. m. okrog polnoči je neki mladenič iz Podrate, ki se je vračal ob tem času domov, začutil smrad po dimu. Takoj je zaslutil, da mora nekje goreti. Po nedolgem iskanju je v resnici zagledal plamen, ki je švigal skozi okence osamele bajte, v kateri prebiva 80-letna Marija Novak. Takoj je poklical nekaj vaščanov, ki so s težavo pripravili k sebi že nezavestno starko in ji nudili prvo pomoč. Ogenj je že delno uničil kuhinjo, vendar pa se je posrečilo, da so ga kmalu pogasili.

Kakor so pozneje dognali, je žena kuhala večerjo precej pozno in ji je padlo nekaj žerjavice na tla, kjer so bile zložene butare drv. Ne da bi to opazila, je žena legla k počitku. Drva so se ponoči vnela in ogenj je oplazil del hiše. Čeprav hišica ni dosti vredna, vendar je utrpela stara žena precej škode. Sovaščani so sklenili, da bodo zbrali potrebna sredstva in ji vsaj za silo popravili poškodovani dom.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

KINO

VERDI. 17: «Uporna nevesta», J. Allyson in V. Johnson.

VITTORIA. 17: «Ljubezen», Ana Magnani.

CENTRALE. 17: «Do blaznosti zaljubljen», W. Powell in M. Loy.

MODERNO. 17: «Ana Karenina», V. Leigh.

EDEN. 17: «Zakon surovežev», W. Bayt.

Novi grad

Delovna brigada učiteljstva odšla v dolino Mirne

V mestnem parku je bilo v torek zbranih 27 učiteljev in učiteljic, ki so se združili v učiteljsko delovno brigado. Pred odhodom je eden izmed učiteljev imel na brigado kratek nagovor. Z zastavo na čelu in med prepevanjem partizanskih pesmi so nato odkorakali skozi mesto. Vso so bili oblečeni v enotne delovne obleke s čepicami na glavah in orodjem na ramah. Ljudstvo Novega grada se je ustavljalo po ulicah in z zanimanjem opazovalo te delovne inteligente.

Naši današnji vzgojitelji pomagajo kjer koli je najbolj potreba. Poleg vzgojnega dela, ko po vaseh odpravljajo zaostalost, ki je najbolj vidna posledica fašistične kulture, sodelujejo tudi pri prostovoljnem delu. Kje si poprej videl toliko delavnosti tudi izven šole od strani učiteljstva. Fašistični učitelji so še tiste 3 ure, ko so bili v šolah z našimi otroci, porabili le za zasmehovanje, in-kot je primer «učitelja», Sottosantija v Vrhpolju pri Vipavi pljuvali v usta našim otrokom.

Danes sami vidimo in slišimo, kako otroci s spoštovanjem pozdravljajo svoje vzgojitelje.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

BABIČI

Izlet pionirjev v Postojnsko jamo

V nedeljo 10. julija smo z našimi pionirji odpotovali na izlet v Postojno, da si ogledamo toliko imenovano Postojnsko jamo.

Vse je vodil v organizaciji izletov že izkušen tov. učitelj. V svežem zraku, kmalu po štirih zjutraj, smo se odpeljali in naenkrat smo bili na meji. Po naglem pregledu listin in priljage smo se vzpenjali v klanec proti Crnemu kalu. Na poti si pionirji niso dali miru, neprenehoma so se ozirali okrog, zlasti je hotel vsakdo videti svojo rojstno vas z visokega. Ko pa so zagledali nekje kraj, kjer se že od daleč vidi kot naravno okno odprtino v steno, so se pričeli že šaliti, da vidijo «Postojnsko jamo».

Po cesti od Kozine proti Divači nas je spremljal mrzel zrak, ker je pihalo in ker je hitrost, s katero je drvel kamion, povzročala veter. Zelena trava, sveža barva polja v nasprotju z naravo pri nas, ki se ji pozna suša, je vplivala na pionirje, da so pričeli peti. Toda naenkrat smo od daleč zagledali Postojno s tako značilnim hribom nad mestom, kjer je v notranjosti svetovno znana jama. Še pred deveto uro smo bili na cilju, kjer smo po okrepčilu šli takoj v podzemeljski, čaroben svet.

Hlad in šumenje Pivke ob vhodu v jamo je pionirje in tudi nas starejše kar streslo, toda ko smo napravili z železnico prve stotine metrov, smo bili brez besed, tako nas je prevzela ta naravna lepota, edinstvena na zemlji. Na Kalvarijo smo šli peš. Vsi smo samo opazovali in strmeli, kako je ta čudovita narava sestavljena. Zanimivo je gledati kapljice, kako padajo, ki se na enkrat spremenijo v redek, rahel dež. In ko zapaziš različne oblike kapnikov, stebre, mnogokrat neke vrste rogov, si ne moreš misliti, da to pronicanje kapljic ustvari take lepote. Posebno so se zanimali pionirji za tiste stebre, kjer se stalagnit in stalaktit skoro že dotikata, ali kakor so pionirji rekli, «kjer se bosta ta dva srečala». Pionirji so tudi dobro zapazili, da smo se se Kalvarije vračali po drugi poti nazaj in reči moram, da smo se kar težko poslovili od lepot Postojnske jame. Kar zavidali smo številnim ljudem, ki smo jih srečali na izhodu, ko so ravno vstopali na pot s ta «drugi svet».

Vendar ni bil še konec lepih vtisov in užitkov, nabranih v Postojni. Popoldne smo gledali v kinu prvi slovenski film «Na svoji zemlji». Pionirjem so se samo iskrile oči, ko so opazovali težka prodiranja naših partizanov po snegu in njih borbo s sovražnikom. Videli so tudi, kako so nekateri padali od onemoglosti na tla in s kakšnim nepopisnim veseljem so sprejeli partizane domačini v vaseh, ko je razpadla Italija, kako so jih objemali in poljubljali.

Iz posameznih dogodkov je pionirjem ugajal posebno prizor dečka, ki je vedno delal za partizane, zgubil starše in dom ter prišel končno s partizani v borbo za Trst. Ves film je zagrabil v svoji notranjosti ne samo naše mladce, temveč tudi nas starejše!

Kmalu po obisku v kinu smo se odpeljali proti domu. Pionirji so bili tako razigrani, da so vso pot peli. Malo pred prihodom na mejo, nas je za malo časa spremljal dež, po naglem pregledu na bloku pa smo zopet kar zleteli do domače vasi. Pisatelji, ki so kdaj opisali Postojno in njeno jamo, gotovo niso znali toliko povedati o njunih zanimivostih kot naši pionirji svojim domačim in sosedom. To je bil zanje in tudi za nas zares dan razvedrila, poučka in sproščenosti. Lepo je spoznavati svojo domovino, svoj narod in čutiti z njim.

BABIČ FRANC

Odhod mladinske delovne brigade „B. Babič" na gradnjo Novega Beograda

Na Titovem trgu je bila danes zelo lepa in pomenljiva slovesnost. Nad 200 članov I. mladinske delovne brigade B. Babič se je zbralo pred odhodom, da sliši voščilne besede ljudstva, predstavnikov KP in ljudske oblasti. Vsa brigada je prikorakala na trg z zastavami na čelu. Tu je bilo zbranega veliko ljudstva in tudi pionirčki iz Srbije, ki te dni uživajo gostoljubnost demokratičnega istrskega ljudstva, so jih prišli pozdravit.

Prvi je pozdravil brigado v imenu centralnega komiteja KP STO-ja tov. Stoka Franc. Dejal je, da je ta prva brigada, ki danes odpotuje, izraz volje našega ljudstva. Poudaril je med drugim, naj ponesejo s seboj pozdrave KP STO-ja, ki ni nikoli uklonila svoje borbene zastave za pravice delovnega ljudstva. Povedal je nadalje mladincem, da bodo pomagali graditi tisto, kar nekateri nočejo, da bi se v Jugoslaviji gradilo. Tega ljudstvo Jugoslavije ne more storiti, ker noče ve ostati nekulturno. Mladinci brigade B. Babič bodo pomagali graditi glavno mesto nove Jugoslavije, ki bo izžarevalo moč življenja in napredka.

Se je poudaril, kako se prav te dni špekulira s Tržaškim ozemljem. Naj nikdo ne misli na nekakšno svobodno Tržaško ozemlje s čerini in Anglo-američani, ampak na STO z ljudsko oblastjo, kjer bo ljudstvo imelo besedo. Zaključil je z vzklikom bratstvu, mladinski brigadi in KP STO-ja.

Brigado je pozdravil v imenu okrožnega komiteja KP za Istro tudi tov. Gino in v imenu okrožnega odbora mladine tov. Jazbec.

Navdušeno pozdravljena je nato odšla brigada na mesto, od koder se bo odpeljala v Jugoslavijo.

Marezige

Naša vas je bila ravno v času fašizma na ustih neštetih črnosrajčnikov. Od tedaj, ko so jo fašisti prav dobro skupili od naših domačinov, so se nas skoro bali. Po pravilu, da število daje moč in vedno do zob oboroženi, so si seveda proti nam upali marsikaj.

Vojna je dala fašistom in njihovim zavezникom nacistom pogum, da so se nas lotili in da so nam poškodovali in požgali domačije.

Zaradi tega smo obupali. Lotili smo se s pomočjo ljudske oblasti obnove, da smo vas zopet dvignili, kakor je bila. Vrhu tega gradimo zadružni dom in izvedli smo elektrifikacijo. V to delo smo vložili okoli 2000 prostovoljnih delovnih ur in tako imamo razsvetljene ponoči ceste in tudi že več gospodarjev si je napeljalo električni tok. To pomeni velik napredek v razvoju našega kmetijstva in ljudstvo se tega dobro zaveda. Istočasno pa spoznava, da mora tudi samo dati iniciativo. Le tako bo v bodoče lahko doseglo zadane si naloge.

Mladina iz Bujščine bo pomagala pri gradnji Novega Beograda

Mladina iz bujskega okraja se pripravlja na odhod v Jugoslavijo, kjer bo aktivno pomagala pri izgradnji socializma. Tako se bo te dni nad 100 mladincev iz Bujščine pridružilo mladinski brigadi STO-ja, ki bo sodelovala pri gradnji Novega Beograda.

Veseli nas, da bo zopet mladina tista, ki bo poglobila vezi bratstva in solidarnosti z jugoslovanskimi narodi. S tem bo poživela čustva, ki so nas prevevala v času borbe za pravičen mir in za boljšo bodočnost.

Naj še plapola!

Tam na Titovem trgu, kjer je bilo še do nedavnega leglo fašistične reakcije, je zaplapolal taborni ogenj naše socialistične mladeži. Zarajala je ob njem svoje kolo in zaorila je pesem svobode iz njenih grl. Rajaj, mladina in poj, saj je prišel tvoj čas!

Tako so ob tabornem ognju v času suženjstva posedali pradedi in sklepali o uporu proti turškim tlačiteljem. Njegovi plameni so vžigali v njih upornega duha, da so brez pomisleka volili med svobodo in smrtjo. In zrasla je mladina, vredna svojih prednikov, pripravljena, da brani svojo, s krvjo priborjeno svobodo in da gradi svojo socialistično bodočnost. Vredna je, da ji ustvarjamo boljše življenje, življenje vredno človeka. Naj ona ne okuša več gorja, kot smo ga bili priče mi, naj ne doživlja več morije, enake zverskemu klanju, ki jo je že tolikokrat uprizorila nenasitna imperialistična drhal, da polni s tem svoje malhe.

Ogenj miru so ognji naše mladine, ognji bratstva med narodi. Nikdar ne bomo nehali misliti ob njih na našo največjo dolžnost: boriti se proti vsem onim človeškim nagonom, ki so še ostali v nje mkot dediščina njegove pradavne preteklosti.

Ko boš spet prižgala svoj taborni ogenj, mladina, se bomo zbrali spet okrog tebe, saj je tvoj ogenj tudi naš! Pogledali bomo globoko v tvojo notranjost in skušali razbrati iz njih vse ono, kar čutiš, česar še ne moreš izraziti, kar pa jasno izražajo tvoji vzkliki, vse tvoje kretnje in slehemi utrip tvojih mladih src. Vse to hočemo tudi razumeti.

Ogenj svobode, ogenj mladosti, le plapolaj in ogrevaj tudi nas, vžigaj tudi v nas oni mladostni žar, ki ustvarja čudesa junaštev v borbi nedosežnega ustvarjalnega poleta v svobodi!

Jutri v nedeljo 17. in v ponedeljek 18. t. m. bo v gledališču „Ristori" v Kopru VIII. redno zasedanje Istrskega okrožnega ljudskega odbora.

Momjan

Mladina bo ustanovila športne krožke

V torek je imela mladina naše vasi važen sestanek. Zbrala se je zaradi rešitve raznih športnih vprašanj.

Tov. Martinčič je v krajšem referatu podčrtal, kako mladina te in tudi sosednjih vasi pod fašizmom ni poznala športnega udejstvovanja. Vse do danes je bila mladina nekako neaktivna. Poudaril je korist gojitve športa, ki zelo vpliva na telesni in duševni razvoj mladine. Danes je vsakemu mladincu dana možnost sodelovanja pri fizkulturi. Ljudska oblast podpira vsestransko težnje mladine, ki bi rada napredovala.

Vsi navzoči mladinci in mladinke so s ploskanjem sprejeli besede tov. Martinčiča. Obvezali so se, da bodo v 8 dneh osnovali razne športne krožke in dali vso pomoč. Se več! Obvezali so se tudi, da bodo vsak dan delali po 2 uri na športnem igrišču. Takoj pa bodo ustanovili vrsto za odbojko, ki bo pričela trenirati. S tem bo dana mladini Momjana možnost, da bo lahko sodelovala za prvenstvo

Naj bi mladini Momjana sledila tudi mladina drugih vasi, kjer še nimajo športne organizacije.

M. A.

Umag

V Umagu so vnesli v načrt tekmovanja delo za olepšanje mesta. Na desetine in desetine tovarišev in tovarišic so tedensko na delu v ta namen. Za enkrat popravljajo ceste in podobno. Zlasti pa so se oprijeli dela za preureditev parka, ki ima že sedaj drugo lice. Tudi ta dela se še nadaljujejo.

Tako bo tudi Umag že od daleč napravil na vsakogar, ki bo prišel v to mesto, vtis prerojenja in korakanja z novim časom.

V nedeljo bo v Portorožu koncert

V nedeljo 17. t. m. ob 20.30 bo na trgu v Portorožu koncert s pestrim programom, ki ga bo izvajal mestni orkester iz Pirana.

Prav tako obveščamo vse cenjene goste, da bodo ob potrebi na razpolago tudi prenočišča.

V Savudriji nova kmečka zadruga

Že nekaj časa so se v Savudriji in okolici vršile priprave za ustanovitev nove kmečke obdelovalne zadruge. Sedaj je prišlo do tega. V zadrugo bo stopilo v začetku 12 družin, od katerih bo 30 članov sposobnih za opravo poljskih del. Te družine so odstopile vse svoje premoženje novemu kolektivu.

Po prvih poročilih ki smo jih prejeli, bo novo ustanovljena zadruga razpolagala z 20 hektarji orne zemlje in z 200 hektarji ogzdnega terena

MALI OGLASI

Sprejmem v službo takoj fotografa in retušerko. Foto-Vatta v Kopru.

KOPALIŠČE PORTOROŽ

DANES 17. t.m. je otvoritev novo zgrajenega kopališča v Portorožu

V teh vročih dneh vas vabi svetovno znano KOPALIŠCE PORTOROŽ, *polno zelenja in cvetja, na prijeten obisk, kjer boste v novo urejenih hotelih «Central», «Helios» in «Piran» dobili prvovrstno postrežbo po ugodnih cenah.*

Na razpolago so RAZNOVRSTNE PANOGE SPORTA; *preskrbljeno je tudi za* ZABAVO S KONCERTI IN PLESI.

Vsa potrebna pojasnila dobite pri potoval. uradu «ADRIA-TURIST» V PORTOROŽU, TELEFON *št. 23, in v TRSTU pri potovalnem uradu «ADRIA-EXPRESS, ulica F. Severo št. 5-b,* TELEFON *št. 29.243.*

PROMETNE ZVEZE

Trst-Portorož

V NEDELJO 17. t. m. organizira «ADRIA - EXPRESS» izlet.

Koper	Izola	Portorož
	ob nedeljah	
9.00	9.30	18.00
10.00	10.15	19.00
12.00	12.15	20.00
13.00	13.30	21.00
14.00	14.15	23.30

Za DELAVNIKE velja trenutno redni vozni red.

Kompost je zelo važno gnojilo

Kamor koli se ozremo, povsod vidimo utrujenost zemlje. Vprašanje, od kod ta pojav, ki bo lahko v bližnji bodočnosti usode poln, če ne bomo pravočasno in pravilno pristopili k vsestranskemu gnojenju zemlje. Da takoj odgovorim na to vprašanje.

V Istrskem okrožju, zlasti v Koprščini je produkcija zelo velika. Saj na enem in istem mestu v vegetacijskem letu rastejo do tri kulture. Ob robovih parcel pa še latniki vinske trte ali pa sadno drevje. Razumljivo je, da tako obremenjena zemlja potrebuje veliko hranilnih snovi, posebno pa sprstenine, ki delajo zemljo rahlo, rodovitno in zadržujejo vlago. Tako zemljo je potrebno, močno in vsestransko gnojiti, posebno z organskimi gnojili.

Zaradi močno zastopanih panog vinarstva, sadjarstva in vrtnarstva je slaba krmska baza. S tem je tudi živinoreja slabo razvita. Vzrok temu je, da je produkcija hlevskega gnoja slaba in ga ne zadostuje, da se bi gnojilo s hlevskim gnojem, vršilo bo potrebnem dvoletnem turnusu.

Zato si kmetje v teh krajih mnogo pomagajo, da gnojijo zemljo z umetnimi ali anorganskimi gnojili. Vedeti moramo, da je večletno gnojenje z rudninskimi gnojili zemlji škodljivo. Zemlja postaja mrtva, vezna, za obdelavo težka, razvoj zemeljskih bakterij se slabo vrši. Postala je fizikalno slaba.

Zakaj in od kod ta pojav? Zemlji, ko jo zaporedoma gnojimo z rudninskimi gnojili, smo nudili hranilne snovi, ki jih rastlina za svoj razvoj potrebuje. Nismo pa zemlji nudili sprstenine, s katero bi strukturo ali slog zemlje znatno zboljšali. Da je zemlja rahla, rodovitna in da pospešujemo zemlji tvorbo zemeljskih bakterij, moramo zemljo čim več gnojiti s organskimi gnojili, ki vsebujejo mnogo humusa ali sprstenine. Ta gnojila so hlevski gnoj, kompost in zeleno gnojilo. Za to mora biti za vsakega kmetovalca prva naloga, da tega gnojila čim več pridela in z njim gnoji. Se prav posebno je potrebno, da se gnoji v teh krajih, ko je produkcija hlevskega gnoja nezadostna, na drugi strani pa močno zastopano vrinarstvo, ki si ga brez gnojenja s kompostom ne moremo zamisliti.

Kako bomo prišli do produkcije komposta? Na to vprašanje je lahek odgovor. Poiščemo primerni prostor, najbolje je, da ni preveč izpostavljen soncu; po možnosti naj bo v senci. Na določeno kompostišče dovažamo vse kuhinske odpadke, plevel, pleve, dračje, cestno blato, slabejši, zlasti svinjski gnoj in vse druge vrtne in poljske odpadke. To maso zložimo plast za plastjo v kupe, ki so pol metra visoke. Višje kupe ni priporočljivo delati zaradi tega, ker ne morejo prodreti zrak, vlaga in sonce. Stremiti moramo, da pospešimo razkroj komposta. Kupe letno dvakrat preložimo in da bo kompost čim boljši, je dobro, da ga večkrat polijemo s straniščnikom ali gnojnico. Dobro je tudi, da primešamo nekoliko živega apna; s tem povspešimo razkrajanje. Vrednost komposta se ocenjuje, kako je dozorel. Za gnojenje je najbolj primeren star dve do tri leta, sicer je v veliki meri odvisno, iz kakšnih odpadkov delamo kompost.

Z dobro preperelim kompostom gnojimo vrtne rastline, sadno drevje, travnike posebno nenadomestljiv je pri sajenju mladega sadnega drevja in vinske trte. Vse mlade rastline, ki so sajene v kompost, se zelo lahko okoreninijo in dobro uspevajo.

Če se ozremo po naprednih deželah izven mej, povsod vidimo velike kupe komposta, kateremu napredni kmetovalci pripisujejo ono vlogo, ki jo tudi zasluži. Če hočemo, da bomo zemljo vsestransko gnojili in da bomo zato imeli dovolj gnoja, bo nujno potrebno, da bodo tudi kmetje tega okrožja spoznali vrednost nenadomestljivega gnojila in ga čim več pridelali. Možnosti za pridelavo je dovolj. Zato naj ne bo kmetovalca, ki bi ne imel na kompostišču lepo zloženih kupov komposta in tako zemlji nudil prepotrebno sprstenino ali humus. Vedeti moramo, da so umetna gnojila zelo važna, poleg njih pa moramo zemljo dobro gnojiti z organskimi gnojili, pri katerih zavzema zelo važno mesto kompost. Le z vsestranskim gnojenjem lahko računamo na redni in bogati pridelek.

G. T.
(Gorše Tone:)

DELOVANJE V OSVOBODILNI FRONTI JE BILO RAZLOG

ZA ODPUST IZ SLUŽBE IN IZGON Z OZEMLJA

Fašiste podpirajo, dosledne demokrate pa izganjajo

Objavljamo pismo tov. Troštove, ki ga je poslala okupacijski vojaški upravi o odpustitvi iz učiteljske službe in izgonu s Tržaškega ozemlja, ter odgovor ZVU na njeno pismo.

Headquarters, Allied Military Government British - United States Zone Free Territory of Trieste 13. julija 1949

Cenjena gospodična Trošt
GROPADA

Vaši pismi od 28. junija in 5. julija, naslovljeni na generala Eddlemana, sta bili izročeni meni, da Vam odgovorim. V členu 3. vašega pisma od 28. junija trdite, «da ste bili odpuščeni brez vsakega vzroka». Zavezniška vojaška uprava ima dovolj dokazov, da ste razdeljevali izkaznice OF v vasi Gropada in v njeni okolici. Poleg tega imamo zadostnih dokazov o zahtevi jugoslovanskih oblasti po teh izkaznicah od posestnikov zemljišč tostran in onstran meje, da jim dovolijo prehod čez blok.

V vašem pismu od 28. junija želite, da vam se podaljša dovoljenje za bivanje v Trstu. To smo napravili okrog 1. julija, ko sem jaz osebno podaljšal vaše dovoljenje za nadaljnjih 14. dni. Vi ste tudi zahtevali preiskavo. Poizvedbe so bile izvršene in so dale zgoraj navedene rezultate. Dobili pa smo tudi podatke o drugem vašem političnem delu, o nasilstvu in ustrahovanju. V vašem pismu z dne 5. julija trdite, da ste se vedno smatrali za italijansko državljanko. V nekem pismu jugoslovanske delegacije z dne 30. junija, naslovljenem na ZVU, piše, da ste oziroma da vaš omenjena delegacija vsaj smatra za jugoslovansko državljanko.

V vaših pismih so tudi mnoge druge trditve, ki dejansko ne odgovarjajo dejstvom, kakor so razvidna ZVU.

Sedaj pa kar se tiče vaše odpustitve z učiteljskega mesta. Suverena oblast ima pravico, da določi način življenja za svoje uradnike. Če se imenovani uradniki ne držijo predpisanih pravil, tedaj mora uprava podvzeti ukrepe, da vzdrži red in zakon.

Glede podaljšanja vašega dovoljenja za bivanje v coni A Tržaškega ozemlja bi vi morali vložiti prošnjo pri vojaškem uradu za dovoljenja na prefekturi, trg Unità. Če pa nimate dovolj tehtnih vzrokov za dosego dovoljenja, boste pozvani, da zapustite Tržaško ozemlje. Nepokoravanje takem pozivu lahko povzroči, da vas prijavimo Zavezniškemu vojaškemu sodišču.

Vonna F. Burger,
colonel, F. A.
Executive Director

* * *

Gospod
General Clyde Davis Eddleman,
glavni ravnatelj za civilne zadeve,
v TRSTU

Iz dopisa, ki nosi podpis gospoda Burger-ja in ki daje odgovor na moje vloge z dne 28. junija t. l. in 5. julija t. l., sem končno izvedela za razloge za moj odpust iz službe in za moj izgon iz cone A STO-ja.

Razlogi, ki jih navaja navedeni dopis, so v glavnem sledeči:

1. da sem razdeljevala v Gropadi in okolici članske izkaznice OF;

2. da so jugoslovanske oblasti zahtevale od zemljiških posestnikov-dvolastnikov pri prehodu blokov med drugim tudi članske izkaznice OF;

3. da obstajajo informacije še o drugem mojem političnem delovanju, pri katerem sem se posluževala nasilja in groženj;

4. da so moje informacije o državljanstvu v protislovju.

Dovolite, gospod general, da v kratkih besedah obrazložim svoje ugovore proti konkretno iznesenim obtožbam. Obžalujem le, da se mi šele sedaj nudi prilika, da iznesem te ugovore in da mi je bilo onemogočeno, da bi to storila ustno, kar bi bilo brez dvoma v korist stvari.

V zvezi z obdolžitvami smatram za umestno, da predvsem ugotovim, da ZVU ne iznaša niti najmanjšega razloga, ki bi kazal na to, da nisem kot nastavljenka-učiteljica vršila svoje dolžnosti v šoli, do otrok, bodisi v šoli ali pa izven šole. To mi je v veliko zadoščenje, gospod general.

Kot rečeno, se navaja kot razlog za odpust iz službe in izgon s STO-ja, da sem delila članske izkaznice OF. Res je, gospod general. Predvsem sem članica OF še iz leta 1941. Zaradi svojega delovanja za OF sem bila od fašistov leta 1942. aretirana in nato odposlana v internacijo, kjer sem bila do zloma fašizma. Po povratku iz internacije sem se seveda ponovno borila kot članica OF proti nacizmu, kar je povzročilo moje aretacijo in internacijo v koncentracijskem taborišču Auschvitzu in Mauthausnu. O tem nosim še danes znake in posledice. Če je tako, gospod general, boste razumeli, da tudi sedaj nisem mogla storiti drugega kot da nadaljujem svoje delo kot članica OF. Iskreno Vam povem, da nisem nikoli pričakovala, da bom z Vaše strani pregajanji, kakor sem bila od fašistov in nacistov. To tem manj, gospod general, ker je OF organizirala ono upornško gibanje, ki se je borilo ramo ob rami z vašo vojsko proti skupnemu sovražniku nacifašizmu, dokler ni bil strt od skupnih svobodoljubnih vojsk. Nižem tega pričakovala, ker je vendar OF od vas priznano politično gibanje, se v zakonitih mejah od vaše zasedbe dalje udejstvuje in ker se dosledno bori za uveljavitev mirovne pogodbe s premagano Italijo in za obstoj STO-ja, katerega vrhovni čuvar ste Vi, gospod general. Pa ne glede na to, da na vsak način drži dejstvo, da je smatrati moje delovanje za umestno in povsem v duhu demokratičnosti, ker je OF politično gibanje v smislu demokratičnih načel, ki so našla svoje mesto v sami mirovni pogodbi. Ne dovoliti sodelovanje v OF bi pomenilo postaviti se na nedemokratično stališče, bi pomenilo odrekati mi izvrševanje določenih pravic, ki so splošno priznane.

Očita se mi, da so jugoslovanske oblasti zahtevale od posestnikov-dvolastnikov pri prehodu meje članske izkaznice OF. Ne vem, gospod general, kako me morejo obremeniti s tako obtožbo, ker nihče ne bo mogel trditi, da sem jaz odgovorna za delovanje in ukrepe organov jugoslovanskih oblasti. Nihče ne bo mogel trditi, da so jugoslovanske oblasti kar koli ukrenile na mojo iniciativo ali z mojim sodelovanjem. Če le tako pomislimo, gospod general, je otipljiva absurdnost te obdolžitve na moj račun in ne vem, zakaj in čemu bi morala za to nositi posledice.

Očita se mi še drugo politično delovanje. Navaja se izsiljevanje in ustrahovanje. Na žalost so vse te trditve tako splošnega značaja, da mi ni mogoče njih neosnovanost izpodbijati s konkretnejšimi dokazi. Na splošno zanikam njih utemeljenost in izražam svoje začudenje, da bi kot dekle bila sposobna, kogar koli izsiljevati in komur koli groziti. Na vsak način mi ni znan noben primer, nobena pritožba v tej smeri. Umestna je torej moja želja, gospod general, da bi mi navedli konkretnejše primere v podkrepitev teh obdolžitev in tako dali možnost, da dokažem njihovo nepravičenost, neosnovanost in istočasno tudi njihov izvor. Ne morem namreč, da ne bi ob tej priliki ugotovila, da so proti meni iznesene obdolžitve le podla obrekovanja vidalijevcev in to zaradi političnih nasprotstev.

Glede zadnje trditve, češ da sem bila v protislovju pri navajanju svojega državljanstva, moram priznati, da sem nehote prišla v protislovja. Predvsem mi je pravo tuje. Ne poznam določb, ki urejajo to materijo. Vem le to, da sem tu rojena, tu živela leta 1921., da na tem ozemlju s prekinitvami živim od leta 1941. Bila sem nastavljena kot učiteljica. Imela sem osebno izkaznico kot ostali italijanski državljani.

Nihče ni od mene odslej zahteval dovoljenja za bivanje kot tujke. Zaradi tega sem bila prepričana, da sem italijanska državljanka. Šele pred par meseci so me na anagrafskem uradu opozorili, da sem jugoslovanska državljanka, česar nisem mogla dolgo časa verjeti ravno zaradi zgoraj navedenih razlogov. Zaradi tega je nastalo to protislovje.

Glede na to Vas, gospod general, ponovno prosim, da pregledate ponovno moj položaj in razveljavite odlok o mojem odpustu iz službe kakor tudi izgonu s tega teritorija, ker bo sicer dobila sankcije velika krivica in se ne bi mogla iznebiti vtisa, da se je proti meni postopalo pristransko.

Da se izognem eventuelnim neprijetnostim, ki jih omenjate v dopisu, se bom preselila v Koper. Zato prosim, da odgovor na moje pismo naslovite na mojo dosedanjo gospodinjo gospo Antonijo Gojča, Gropada štev. 52.

Gropada dne 14. julija 1949.

Z odličnim spoštovanjem
KLAVDIJA TROST

* * *

Primer tovarišice Troštove je zelo poučen. Predvsem je okupacijska oblast s tem korakom proti tov. Troštovi dokazala:

da nerada trpi v svojih vrstah učitelje, ki so se udeleževali borbe proti nacifašizmu:

da jih kaznuje z odpustitvijo, če aktivno sodelujejo v sedanji antifašistični borbi;

da ljudi, ki so rojeni na tem ozemlju in so zaradi krivičnih sklepov mirovne pogodbe izgubili italijansko državljanstvo, izganjajo;

da izganjajo s Tržaškega ozemlja ljudi, ki se borijo v vrstah priznanih antifašističnih organizacij

in da se za dosego teh ciljev poslužujejo vesti iz zlaganih in tendencioznih virov

Medtem ko skuša vojaška uprava z nasilstvom onesposobiti in uničiti dosledno demokratično gibanje na Tržaškem ozemlju, dopušča, da se je v Trstu na široko razbohotil fašizem, ki ga neprikrito izpoveduje MSI. Vojaška oblast tolerira zločince, ki so od samega rojstva fašizma in dalje prizadejali ravno Slovencem v Trstu toliko gorja. Anglo-američani seveda tega nočejo priznati. Toda mi ne bomo pozabili, da so nam prav ti fašisti požgali Narodni dom, nas preganjali, mučili, nam dajali pit ricinovega olja, iztikali oči itd. itd. V Trstu je prostora za odkrite fašiste, ki so s pomočjo volivnih vlakov iz Italije dosegli v mestnem občinskem svetu ob podpori ZVU kar štiri sedeže, ljudi pa, ki delajo za razvoj demokracije na Tržaškem ozemlju, za mir in medsebojno sožitje, pa čaka samo preganjanje, izgoni, če ne celo zapor.

Tokrat je vojaška uprava odkrito pokazala svoj pravi obraz. Fašiste ščiti, pristaše OF pa preganja in jim preti z zaporom.

ČLANICA KMETIJSKE OBDELOVALNE ZADRUGE «1. MAJ» V BUJAH Z RADOSTJO POBIRA SADOVE SVOJEGA DELA.

ZLATI SLAPOVI ZRNJA ZA NAŠ KRUH

Ob brneči pesmi mlatilnic

Na pisalni mizi imam poleg papirja, črnilnika, mape s tekočim delom in telefonskega aparata tudi — 185 pšeničnih zrn. Na steni sliki tovariša Tita in Prešerna, zemljevid Jugoslavije in STO-ja.

Vem, da bo kdo zmajal z glavo, češ: čuden začetek?! Svobodno mu. Lahko si misli, kar mu je drago. Za vse, ki bodo radovedni, kaj naj bi pomenil tak uvod, pa povem, da nekaj zelo preprostega.

Pred sto leti je Prešeren napovedal v Zdravljici: «Žive naj vsi narodi». Tovariš Tito je s svojimi partizani po sto letih uresničil na vsem Balkanu to misel. In to misel utrjujemo tudi tu ob morju vsak dan.

Člani kmečke obdelovalne zadruge «Prvi maj» v Bračaniji pri Bujah so pričeli z mlatvijo. To je prva mlatev, ki jo vršijo skupno, odkar so se združili. Čutili so, da je to zelo važen dogodek zanje in za javnost, in so poslali na okraj vabilo in zahtevo, naj pridejo novinarji in fotografi.

Kdo pa bi takega povabila ne sprejel z veseljem. Kaj je bolj pristno našega kot obiskati tovariša, ki občuti zadoščenje nad dobro izvršenim poslom in bi se rad pogovoril o uspehih! V tem primeru je ta tovariš — velika delovna skupnost 49 družin zadruge «Prvi maj» s 185 člani.

Ali bi mogli odreči povabilu tovariša Morgana Mateja, ki nam je pomladi ob našem prvem obisku dejal, da so ustanovili banko, ki ne bo nikoli propadla?! Takrat smo videli traktor, ki je preoral več let staro ledino. Med to ledino so bili obronki, obrasli s suho travo, iz katere so silile na dan prve trobentice. V krošnji velikanskega hrasta je tem ljudem žvižgal kos prihodnico z dela. Vse je bilo tako nekako novo in nič podobno prejšnjemu življenju.

To je bil naš poslovilni vtis takrat. In se nismo nič zmotili.

Kako so se nas danes razveselili, ko smo pribrneli po razdrapanem kolovozu kar čez polje. In kaj vse smo tu našli novega?!

«To mlatilnico smo tudi že sami kupili», nam je takoj povedal tovariš Radin Peter. Na visokem drogu plapola rdeča zastava, poleg velike skladovnice snopovja je tudi še kamion, naložen z vrečami omlačenega žita.

To je eno. Drugo pa so obrazi teh ljudi. Zadovoljstvo in veliko samozavest izražajo.

Opazujemo. Malo še manjka do poldne, zato nam samo prikimajo v pozdrav in nadaljujejo z delom. Debelo zrnje se siplje v vreče, ki se zelo hitro polnijo. Kup slame na drugi strani se veča, snopje pa izginja v brnečem zobovju mlatilnice.

Kakšen praznik je za te ljudi! Prvič mlatijo skupno pridelke, ki so jih sejali. Šestdesetinšestletna Banko Ana se približa in bi očitno rada nekaj povedala. Kako hitro smo si domači. «Lepo je danes», pravi, «le škoda, da bom od tega le malo uživala».

«Kako, ali ne mislite biti več v zadrugi», jo vprašam. «Kaj si pa mislite, da bi ne bila v skupščini (to je v zadrugi), ko nam vendar začenja dobro iti. Prestara sem že in bom kmalu umrla».

«No, mati, zato pa še ni nobenega znaka, kaj pa je 66 let. Se pomladili se boste sedaj», odgovorim.

En dan že mlatijo, pa so že namlatili 200 stotov zrnja. Vsega bo nad 300 stotov.

Motor utihne, ker je treba misliti tudi na kosilo. Tedaj nas kar obkolijo. Tov. Rodin Peter je bil nekdaj kolon bogataša Iliča. Danes je zadrugar. Naše vprašanje je: Kaj bi dejal prejšnji gospodar, če bi se prikazal tu.

Čudiva se, kako so mogli nekdaj govoriti, da je njihovo, kar ni moglo biti. Zemlja je lahko le tistega, ki jo obdeluje. Če pa bi prišel prejšnji gospodar semkaj, bi mu kar dejal: «Tu vidiš je zemlja. Obdeluj jo tudi z nami, pa boš enako lahko jedel dober kruh. Za gospodarja pa te več ne priznam, ker smo se vsi tu tako lepo pobratili in izenačili. In dobro nam že gre».

Se eden bi rad svojo povedal in to je tov. Cassio Ivan, Italijan, eden od 40 lastnikov, ki so vstopili v zadrugo z vsem imetjem.

«Ne bi bil verjel poprej, da se da tako dobro delati v skupnosti. Tako zapiši, da kmečka obdelovalna zadruga «Prvi maj» dobro napreduje in se izboljšuje.

Kako je vse preprosto in jasno pri teh ljudeh.

Nasprotno pa je temno in zapleteno na drugi strani, od kjer bi nam klevetniki in «kritiki» tako radi podrli vse, kar smo si toliko stoletij tlačeni in izkoriščani v 4 letih po osvoboditvi že zgradili. Ne bodo izšli v svojih temnih naklepih.

Zdaj pa v dolino Mirne, ker tudi tam že mlatijo. Kar žvigajo mimo nas dolge vrste v kopice zloženega snopovja. Po nekaterih njivah so ga že pobrali in odpeljali na mesta, kjer bo mlatev.

Sele na petem posestvu na obširni ravnini plapolati zastavi. Skoro da delavec ne more dovolj hitro streči širokim zobčastim ustom mlatilnice, ki brni in zahteva snopovja in še snopovja. Kako je, smo radovedni, ko ravno menjavajo vreče in jih odnašajo na tehtnico. Srednja vreča, napolnjena samo 2 tretjini, ima 66 kg.

Majhen pionirček stoji od strani in nekako zamišljen opazuje motor, ki žene mlatilnico. Ve, da bo kruha, ker se vreče hitro polnijo. Delavec, ki je tam poleg, poseže v vrečo z obema rokama in prinese na dan polno prgišče klenega in debelega zrna.

«Poglejte, tovariši, to je plačilo za naše delo. Kruha bomo imeli, ker smo delali in ne samo klepetali kot nekateri», pravi. Obraz mu žari od zadovoljstva in ponosa. Počasi odpre dlani in pomalo spušča zrnje nazaj v vrečo. Kako je vse prevzela ta kretnja!

Zlati slap zrnja— naš kruh — nagrada zemlje ljudem, ki so jo dobro obdelovali.

Prav tedaj pripeljejo trije pari volov 3 visoko naložene vozove snopovja. Vozniki sedijo na vrhu in gledajo na nas. Kruh peljejo tudi oni, ki so iz Krašice, kot so povedali. Stražar na oni strani Mirne, ki je danes meja med dvema državama, prav tako opazuje s svojega razglednega stolpa, kako ljudje tu pri nas delajo. Tam komaj 20 m oddaljena je Jugoslavija in on zvesto čuva, da se čez reko ne bi pritepel kakšen nepoklican človek.

Na povratku se ustavimo še v bližini Momjana. Tu se žito šele suši na vročem julijskem soncu. Poglej: levo ob cesti se svet dviguje v stopničasth trasah. Tam je v vrstah trta, ki je dobro zarodila, prav tako so v vrstah oljkova drevesa, med temi pa kopice pšenice. Trije glavni pridelki Istre. Tako ga ima našega fotografa, da išče, kje bi bolje zadel. «Ta mora biti za razstavo, če mi bo uspela» pravi. Pomagam preložiti nekaj snopov, da bo slika bolj živa.

Kako nas prevzame, ko imamo na rokah velik snop težkega klasja. Da bo še več tega, se trudimo vsi. Da bo klasje večje in zrnje debelejše, je mislil kmet, ko je jeseni globoko oral in pomladi posipal še umetnega gnojila. Da bo klasje večje in zrnje debelejše, je vzpodbujala ljudska oblast, da je potrebno izbrati in razkužiti seme. Tako so tudi napravili istrski ljudje.

Plačano je njihovo delo.

P. A. OGAREV

SKUPNO DELO JE OBRODILO STOTEREN SAD.

ANGELO VIVANTE

JADRANSKI IREDENTIZEM

49

Gimnazija v Kopru je bila ob ustanovitvi nemška

Toda niti ta znani Crispijev nastop ne more pripraviti italijanskih iredentistov do tega, da bi odprli oči pred stvarnostjo, ki dobiva v Julijski krajini s postopnim prebujevanjem Julijskih Slovanov vedno jasnejše obrise. Iredentizem v Italiji ostane slej ko prej neko površno, prekucuško, v glavnem retorično duševno stanje. V njem je le malo intelektualnosti in mnogo ignorance. Po tej zadnji značilnosti se razlikuje od začetnega iredentizma, ki je bil slabosten in strasten, toda globoko intelektualen in se povezuje z današnjim. Kar pa ga razlikuje tudi od današnjega, je predvsem to, da kljub svoji ignoranci ni še postal last konservativnih skupin in konservativnih ideologij. Skoraj do današnjih dni velja iredentizem za protidinastično gibanje in za last najekstremnejših strank, le da izgublja, zakaj, to si lahko razlagamo iz napredovanja vojne tehnike — svoj stari konspiratorski in teroristični videz. Res, da se 1897 med turško-grško vojno šušlja o garibaldinskih podvigih, toda to so čenče, ki jih edinole avstrijska vlada jemlje resno ali vsaj tako hlini. Sam Imbriani v poslednji dobi svojega separatističnega udejstvovanja v «L'Associazione nazionale» prizna, da je iredentizem starega kova (to je tisti, ki je hotel vsiliti svojo voljo vladi z upori) za vedno mrtev.

Potem ko je izzvenel odmev katastrofe pri Adul, kjer so Abesinci porazili Italijane, in ko je Italija prestala najhujše obdobje ekonomske krize in notranjih socialnih borb, se je iredentistično gibanje, ki je prešlo pod vpliv in je samo vplivalo na zapletene in različne, čeprav med sabo sovisne činitelje, pričelo tudi v Italiji približevati današnji stvarnosti. To stvarnost pa moremo raziskati in razumeti edinole v zvezi s snovjo, ki jo bomo obravnavali v naslednjih poglavjih.

TRETJE POGLAVJE.

Narodnostni činitelj. — Nemštvo kot etnični pojav. — Italijani in Slovani. — Uspavanje in asimilacija slovenskega elementa. — Trst kot luka «bodoče slovanske države». — Valussijeva in Tommaseova misel. — Začetki narodnostnega spora. — Začetek slovenskega narodnega gibanja. — Slovanski kmet v Istri in italijanska gospoda. — Avstrijska ljudska štetja. — Borba za šolo. — Lega Nazionale in Ciril-Metodova družba. — Avstrijska šolska politika. — Udeležba raznih socialnih razredov pri narodnostnem sporu. — Proletariat in narodnostna borba. — Dve duši italijanske narodne stranke. — Današnje stanje iredentizma v Italiji.

Videli smo, kako je doslej gibanje za prebujenje in razširjanje italijanske narodne zavednosti zadelo v vsej Julijski krajini na enega samega nasprotnika, to je na nemštvo, ki je bilo v bistvu istovetno z avstrijsko državo. Do pred štiridesetimi leti je to edini viden pojav narodnostnega spora. Edina šola, ki se upira italijanski šoli, je nemška. To smo videli v Trstu, isto pa se dogaja tudi na Goriškem. V Istri pred 1850 je položaj sličen. Tudi tiste redke osnovne šole, ki jih država ustanavlja na lastno pest, če niso italijanske, so nemške (Rovinj, Pazin). Gimnazija v Kopru je mnogo let nemška in postane šele po 1864 po mnogih težavah popolnoma italijanska. Frančiškanska gimnazija v Pazinu pa ostane vse do ukinitve nemška. Tudi v avstrijskem državnem aparatu so v vsej Julijski krajini v konkurenci edinole z Nemci ali z nemškutarji itd.

(Nadaljevanje sledi)

Sindikalni pregled

Ogromen uspeh II. kongresa SSZ

Središče celotnega sindikalnega življenja je bil prav gotovo drugi kongres Svetovne sindikalne zveze, ki je bil pred dnevi v Milanu. Ta kongres je predstavljal v pravem pomenu besede najobširnejši pregled mednarodnega politično-sindikalnega položaja ter pregled moči in sile te svetovne sindikalne organizacije, ki šteje med svojim članstvom najdoslednejše borce za pravice svetovnega delavskega razreda. Delo kongresa samega je jasno označilo nadaljnje naloge te organizacije, ki stoji od svojega obstoja dalje vedno na čelu borbe delavskega razreda. Govori posameznih delegatov kot tudi živahna diskusija, ki je tem sledila, so podrobno označili ter opredelili delo sindikalnih organizacij, ki so v službi imperializma, ter ožigosali delovanje vseh tistih «sindikalistov», ki trdijo, da zagovarjajo interese delavskega razreda, obenem pa pojejo hvalo ERP-u in Marshallovi pomoči ter zagovarjajo metode in spletke velekapitalistov na škodo vseh delavcev.

Skoraj istočasno s kongresom Svetovne sindikalne zveze se je vršil Genevi nekakšen poizkusni «kongres» «rumenih» sindikatov, ali «puppet», kot jih v Ameriki imenujejo. Na čelu teh «sindikatov» stoje seveda ljudje iz ameriške Federation of Labor, katere glavna naloga je bila in je še vedno, razbijanje sindikalnih vrst na škodo delavstva samega.

Toda kongres Svetovne sindikalne zveze je prav jasno dokazal vse zvijače svetovnega imperializma, ki se trudi, da bi razbil enotnost vsega delavstva ter vnesel razdor med narode, da bi si tako utrdil v svetu svoje ogrožene položaje.

Konkretno delo, ki so ga na tem kongresu izvršili navzoči delegati, je dokazalo, da so razredne sindikalne sile utrdile v svetu svoj položaj ter da jim tega ne more omajati niti poštijanje darilnih paketov, sladkorja in dolarjev.

Ceprav si je tako imenovano neodvisno časopisje v Italiji, Franciji, Angliji in drugod trudilo, da bi zmanjšalo uspeh, ki ga je doprinesel sindikalnemu gibanju drugi kongres, ni moglo prikriti delovnemu ljudstvu sveta dejstva, da je Svetovna sindikalna zveza danes tista organizacija, ki bo neomajno nadaljevala svojo pot na čelu borbe vsega delavstva, ter da bo znala privesti delavski razred tudi do končne zmage.

Drugemu kongresu Svetovne sindikalne zveze je prisostvovalo 225 efektivnih delegatov, 47 držav, ki so predstavljali 71.608.788 delavcev vsega sveta; na kongresu so bili razen teh tudi delegati — opazovalci šestih držav kot tudi predstavniki Zveze enotnih sindikatov pri Organizaciji združenih narodov ter predstavniki UNESCO. Razen teh so bili navzoči na kongresu še predstavniki mednarodnih novinarskih organizacij, mednarodne zveze intelektualcev kot tudi predstavnice demokratičnih žena.

Uspehi kongresa samega so pozitivni, konkretni, predvsem pa velike važnosti za nadaljnjo razredno borbo vsega delavskega razreda. Bile so navzoče vse narodnosti sveta — vsi delegati 47 držav združeni v eni sami misli — v borbi za dokončno zmago pravic delavskega razreda. Ena sama ideja je vodila ves ta kongres — socializem, ki vodi delavstvo v njegovi borbi, ki druži v bratstvu in sožitju vse narode.

Tajnik Svetovne sindikalne zveze Louis Saillant je podal poročilo o 54 mesečnem delovanju te organizacije ter je med drugim poudaril: «Ali je resnično SSZ pomagala delavskemu razredu, da se je organiziral povsod, kjer je bilo to potrebno Ali se je tov[illegible] držala pravil, ki jih predvide[illegible] jo principi statuta samega, ali [illegible] je borila povsod in ob vsaki pr[illegible]liki za zlom fašizma? Odgov[illegible] je — da!».

Poudaril pa je, da obstaja d[illegible] nes v resnici mednarodna sind[illegible]kalna politika, ki je bila dolče[illegible] že ob ustanovitvi Svetovne sind[illegible]kalne zveze, ki bo lahko prep[illegible]čila razbijačem sindikalne en[illegible]nosti vsakršno zmago ter bo l[illegible]ko vodila delavski razred v n[illegible]govi odločni borbi za svoje p[illegible]vice. Proti napadom teh sindik[illegible]nih razbijačev razpolaga Sveto[illegible]na sindikalna zveza s podp[illegible] vsega delavskega razreda, že pr[illegible] posebno pa tistih držav, kjer i[illegible] delavstvo oblast v rokah.

Pri naštevanju delovanja [illegible] sameznih sindikalnih organizac[illegible] vključenih v Svetovni sindika[illegible] zvezi, se je Louis Saillant še pr[illegible] posebno pomudil pri delovan[illegible] jugoslovanske sindikalne orga[illegible]zacije ter je poudaril: «Jugos[illegible]vanska sindikalna organizacija [illegible] izvršila vse svoje obveze, ki j[illegible] je prejela od Svetovne sindik[illegible]ne zveze. Jugoslovanski sindik[illegible] so z največjim interesom sle[illegible] življenju in prizadevanju delav[illegible]cev drugih držav ter so prenes[illegible] tudi v prakso princip mednaro[illegible]ne solidarnosti».

Zelo važen in zanimiv je b[illegible] govor predstavnika sovjetsk[illegible] sindikatov Kuznjecova kot t[illegible] govor tajnika CGIL Santi-ja, [illegible] katerih se je razvila zelo živah[illegible] diskusija.

Na podlagi govorov sovjetske[illegible] ter italijanskega predstavnika [illegible] imel svoje poročilo tudi pre[illegible]stavnik jugoslovanskih sindikat[illegible] Djuro Salaj, ki je poudaril, da [illegible] glavni cilj delavskega razre[illegible] borba za mir, zato se mora z v[illegible] odločnostjo upreti kakršnim ko[illegible] spletkam imperialistov ter njih[illegible]vih agentov. Vsi delavci sve[illegible] lahko računajo vedno in povs[illegible] na pomoč jugoslovanskih sind[illegible]katov, katerih člani — delavci [illegible] borijo v prvih vrstah za traje[illegible] mir ob strani vsega demokrati[illegible]nega ljudstva na čelu s Sovjetsk[illegible] zvezo. «Nadaljujoč z borbo z[illegible] mir, za demokratične pravice, z[illegible] nacionalno neodvisnost, bo Sve[illegible]tovna sindikalna zveza in z n[illegible] tudi vse delavsko gibanje še bo[illegible] okrepila svoje vrste, v katere s[illegible] bodo vključili vsi delavci, ki lj[illegible]bijo mir ter hočejo bratsko so[illegible]žitje med narodi.

V diskusiji, ki je sledila tem[illegible] podrobnemu poročilu, so jugoslo[illegible]vanski sindikalni predstavniki po[illegible]ročali tudi o pomoči grškem[illegible] ljudstvu in francoskim delavcem[illegible] Jugoslavija je do sedaj sprejel[illegible] že 10.000 grških otrok, franco[illegible]skim stavkajočim delavcem pa j[illegible] poslala 80.000 milijonov franko[illegible] katere je podarilo jugoslovansk[illegible] ljudstvo.

Nepotrebno bi bilo poudarjat[illegible] kakšno je bilo poročilo socialde[illegible]mokrata Radicha, ki je govoril [illegible] imenu sedanjega Vidalijevega [illegible] vodstva v Enotnih sindikatov[illegible] Začelo se je z napadom proti Je[illegible]goslaviji ter nadaljevalo z izbruh[illegible] klevet in laži proti vojni upra[illegible] jugoslovanske cone Tržaškega o[illegible] zemlja, proti jugoslovanski voj[illegible]ski, katero je primerjal kar [illegible] imperialističnimi armadami. T[illegible] je bil ves njegov doprinos k delu [illegible] in uspehu tega kongresa.

Ob koncu govora in razprav s[illegible] navzoči delegati izvolili svoj glav[illegible]ni svet ter izvršilni odbor. V izv[illegible]vršilnem odboru so predstavniki [illegible] Sovjetske zveze, Francije, Italije [illegible] in Jugoslavije. Za predsednika [illegible] izvršilnega odbora je bil izvoljen [illegible] italijanski predstavnik Di Vitto[illegible]rio, za tajnika pa Louis Saillan[illegible] V glavni svet pa so bili izvoljeni [illegible] tudi predstavniki Enotnih sind[illegible]katov.

(Jutri konec)

Kopališče Sv. Nikolaj

Najlepše in najbolj upoštevano obmorsko kopališče Gornjega Jadrana. — Kopanje, obala za sončenje, igre, restavracija, bar, bije, koncerti, ples. — Novost weekend hišice z dvema in tremi posteljami. Informacije pri upravi kopališča. — Prodaja voznih listkov, vstopnic za kopališče, najem weekend hišic in informacije pri potovalnem uradu «ADRIA - EXPRESS», TRST, ULICA F. SEVERO 5-b, TELEF. 29.243. — Ves mesec julij in avgust bo igral izbran orkester vsak popoldan in zvečer.

Odhod parnikov in motorne jadrnice izpred pomola ribarnice

NEDELJSKI VOZNI RED: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:	VOZNI RED OB DELAVNIKIH: Iz Trsta:	Iz Sv. Nikolaja:
7.30*	9.15	10.00*	12.30*
8.15	10.15	11.00*	15.00*
9.15	11.45	12.05*	17.45*
10.15*	12.30*	14.00*	20.00*
10.45	17.30	15.00*	
11.30*	18.30*		
13.15	19.15		
13.45	20.00		
14.30*	21.15		
	21.30*		

Cene za tja in nazaj in vstop v kopališče:

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH: odrasli 200 L, otroci 130 L.
OB DELAVNIKIH s parniki . . odrasli 200 L, otroci 130 L.
Z motorno jadrnico «Levante» odrasli 170 L, otroci 120 L.

Gornji vozni red velja v celoti ob lepem vremenu, dočim velja urnik označen z zvezdico ob vsakem vremenu.

Redna avtobusna proga TRST - Sv. NIKOLAJ TRST

ODHODI V TRSTU (AVTOBUSNA POSTAJA):
Ob NEDELJAH iz TRSTA: 8.00, 9.00*, 10.00*, 13.30, 13.45*, 14.30*.
Iz SV. NIKOLAJA: 12.25*, 12.30, 13.00* 19.00, 20.00*, 22.40*.
Ob DELAVNIKIH iz TRSTA: 8.30, 10.00*, 13.00*, 13.45*.
Iz SV. NIKOLAJA: 12.25*, 13.00, 19.00*, 22.40*.

Vožnje označene z zvezdico bodo izvršene preko Milj po obalni cesti preko Suhega rta, Debelega rta, kopališče Sv. Nikolaj.

Cena tja in nazaj (vstopnina v kopališče ni vračunana) odrasli L. 180, otroci L. 120

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska — Ljubljana, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA D. Z O. Z. — TRST.